KAREL

janeček

SONÁTA

PRO KLAVÍR

SONATA

PER PIANO

op. 25

(1944 - 45)

1974

EDITIO SUPRAPHON PRAHA

EXPORT - ARTIA - PRAGUE

Mezi současnými českými hudebními tvůrci zaujímá doktor vědy a umění **KAREL JANEČEK** (nar.20.2.1903 v Czenstochové v Polsku, zemřel 4.1.1974 v Praze) místo do značné míry zvláštní a ojedinělé. Vyplynulo to z podvojného zaměření jeho činnosti, v níž se se stejně houževnatým úsilím věnoval jak práci hudebně teoretické, tak i skladatelské. V obou těchto disciplínách zanechal za sebou dílo, jež vzbuzuje nejen rozsahem, ale především svou závažností svrchovanou úctu a obdiv. Svými spisy z oblasti hudební teorie, z nichž tu uvádíme alespoň tři díla základní, Melodiku (1953), Základy moderní harmonie (1965) a Tektoniku (1968), dovedl vytvořit originální, ale hluboce promyšlený a ucelený vědní systém, který představuje v historii české hudební teorie nový, vyšší stupeň vývoje.

Jako skladatel byl Karel Janeček typem hloubavého umělce, typem tvůrce-myslitele. Připravoval se k této dráze na pražské konzervatoři ve třídě Jaroslava Křičky a v mistrovské škole Vítězslava Nováka. Novák měl také výrazný vliv na jeho skladatelské začátky. Janečkovo kompoziční dílo se rozrostlo asi do čtyř desítek opusů, zabíhajících do mnoha oborů a žánrů s výjimkou tvorby dramatické. Orchestrální hudba je v něm zastoupena kromě Ouvertury op. 3, jíž absolvoval mistrovskou školu, dvěma symfoniemi, Variacemi op. 23, psanými pod dojmem lidické tragédie, symfonickým triptychem Lenin, op. 29 (1953), Legendou o Praze, op. 32 (1958). Skupinu komorních skladeb tvoří 3 smyčcové kvartety, 3 tria různého obsazení, houslová a violoncellová sonáta, dua pro housle a violu a pro housle a violoncello, Malé symposion pro dechové nástroje op. 34 (1959), Komorní ouvertura pro nonet op. 38 (1960). Ale jsou tu i skladby varhanní a řada písní a sborů. Zvlášť početné jsou skladby věnované klavíru. Je mezi nimi šest suit, Fantazie a capriccio, Introdukce a fuga, Koncertní etudy, cykly Den, Vteřiny, Hlasy ticha i několik prací instruktivních.

Třívětá **Sonáta pro klavír, op. 25**, náleží v této oblasti k Janečkovým tvůrčím projevům nejzávažnějším. Vznikala v posledních válečných letech (1944-45), jejichž tíha, ale i naděje a odhodlání poznamenalo myšlenkový i citový obsah díla, jež má všechny znaky Janečkova klavírního stylu: průbojnou stránku harmonickou, polyfonní práci s tématem i přehlednou a pevnou strukturu stavebnou. Dílo bylo vyznamenáno v jubilejní hudební soutěži v roce 1945.

Vlastimil Musil

Unter den zeitgenössischen tschechischen Musikschaffenden nimmt **KAREL JANEČEK**, Doktor der Kunstwissenschaft (geb.20.2.1903 in Czenstochau in Polen, gest.4.1.1974 in Prag), einen ganz besonderen und in seiner Art überhaupt einmaligen Platz ein. Dies geht schon aus der binären Richtung seiner Tätigkeit hervor, in der er sich mit dem gleichen zähen Eifer sowohl der musiktheoretischen, wie auch der kompositorischen Arbeit widmete. In diesen beiden Disziplinen hat er ein Werk aufzuweisen, das nicht nur seinem Umfang nach, aber vor allem um seiner Gewichtigkeit willen höchste Achtung und restlose Bewunderung erweckt. Mit seinen Schriften aus dem Bereich der Musiktheorie - von denen wir hier wenigstens die drei Elementarwerke "Melodik" (1953), "Die Grundzüge der modernen Harmonie" (1965) und "Tektonik" (1968) anführen - gelang es ihm, ein originelles, dabei jedoch tief durchdachtes und abgerundetes Wissenssystem zu schaffen, das in der Geschichte der tschechischen Musiktheorie einen neuen, höheren Entwicklungsgrad darstellt.

Als Komponist ist Karel Janeček der Typ des grüblerischen Künstlers, der Typ des Denkers. Am Prager Konservatorium in der Klasse Jaroslav Křičkas und an der Meisterschule Vítězslav Nováks erwarb er eine gründliche Vorbereitung für seine spätere Laufbahn. Novák beeinflusste auch massgeblich die kompositorischen Anfänge Janečeks. Janečeks kompositorisches Schaffen umfasst etwa 40 Werke, die viele Gebiete und Genres berühren, mit Ausnahme des dramatischen Schaffens. Die orchestrale Musik ist ausser durch die Ouvertüre op. 3, mit welcher er die Meisterschule absolvierte, durch zwei Sinfonien, Variationen op. 23 - die unter dem Eindruck der Tragödie von Lidice geschrieben wurden - das sinfonische Triptychon Lenin, op. 29 (1953) und die Legende von Prag, op. 32 (1958) vertreten. Eine Gruppe von Kammerwerken bilden 3 Streichquartette, 3 Trios verschiedenartiger Besetzung, die Violin- und Violoncellosonate, die Duos für Violine und Bratsche und für Violine und Violoncello, das Kleine Symposion für Blasinstrumente op. 34 (1959) und die Kammer-Ouvertüre für Nonett op. 38 (1960). Aber auch Orgelkompositionen und eine Reihe Lieder und Chöre fehlen nicht. Besonders zahlreich vertreten sind Klavierkompositionen. Darunter finden wir 6 Suiten, Phantasie und Capriccio, Introduktion und Fuge, Konzertetüden, die Zyklen Der Tag, Sekunden, Stimmen der Stille und eine Reihe instruktiver Arbeiten.

Die in drei Sätze gegliederte **Sonate für Klavier, op. 25** gehört in diesem Bereich zu Janečeks gewichtigsten schöpferischen Werken. Sie entstand in den letzten Kriegsjahren (1944-45), deren Schwere, aber auch Hoffnung und Entschlossenheit den gedanklichen und gefühlsmässigen Inhalt des Werkes prägten, das alle Merkmale des Klavierstils Janečeks aufweist: die bahnbrechende harmonische Seite, die polyphone Arbeit mit dem Thema und die übersichtliche und feste Baustruktur. Die Komposition wurde im Jubiläumsmusikwettbewerb im Jahre 1945 ausgezeichnet.

Deutsch: Žofie Brožková

Vlastimil Musil

SONATA PER PIANO

I.

Allegro moderato (Tempo I., ♩=88)

KAREL JANEČEK, op. 25
(*1903)

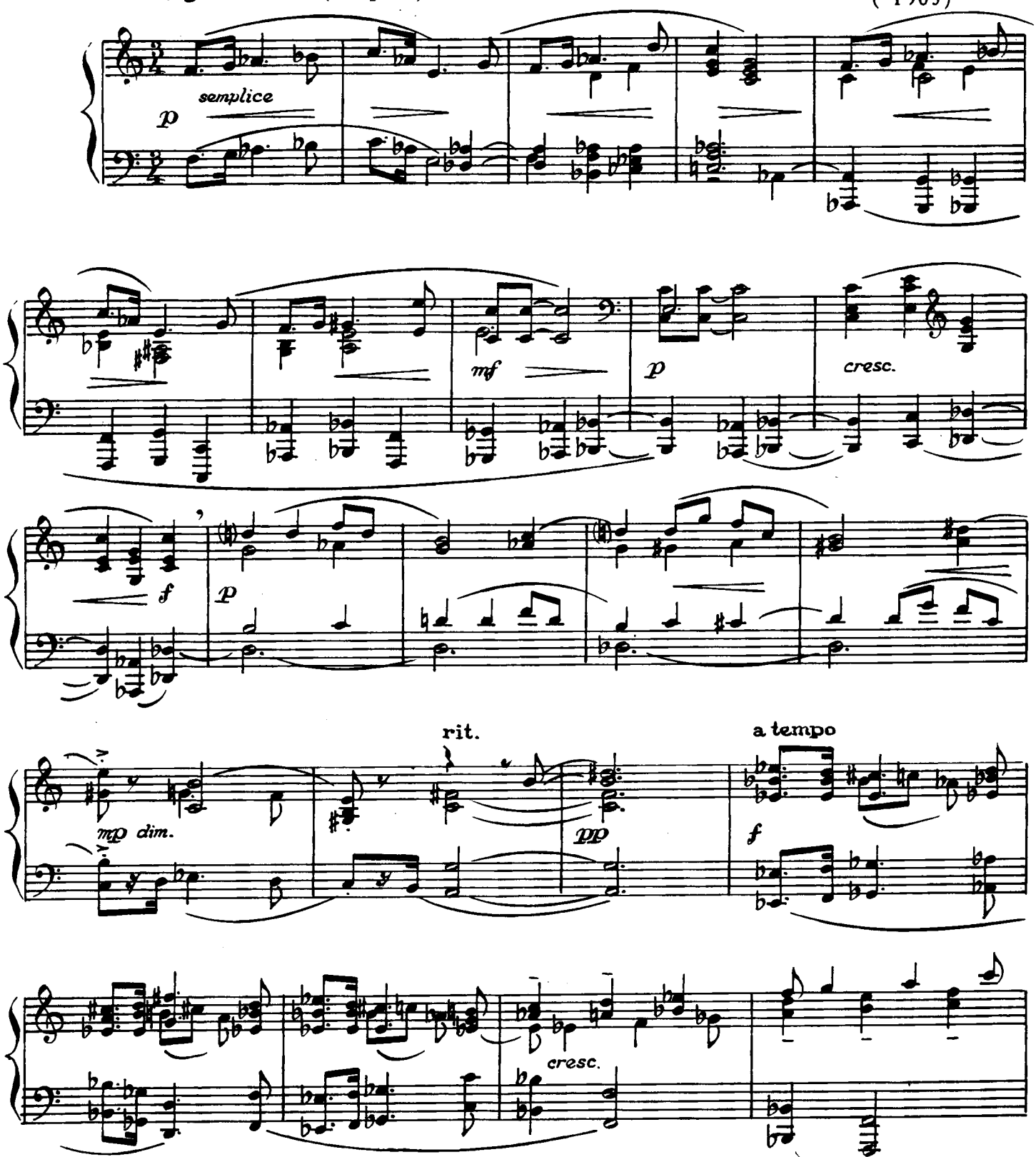

© Editio Supraphon
Praha 1974

H 5507

All rights reserved
Printed in Czechoslovakia

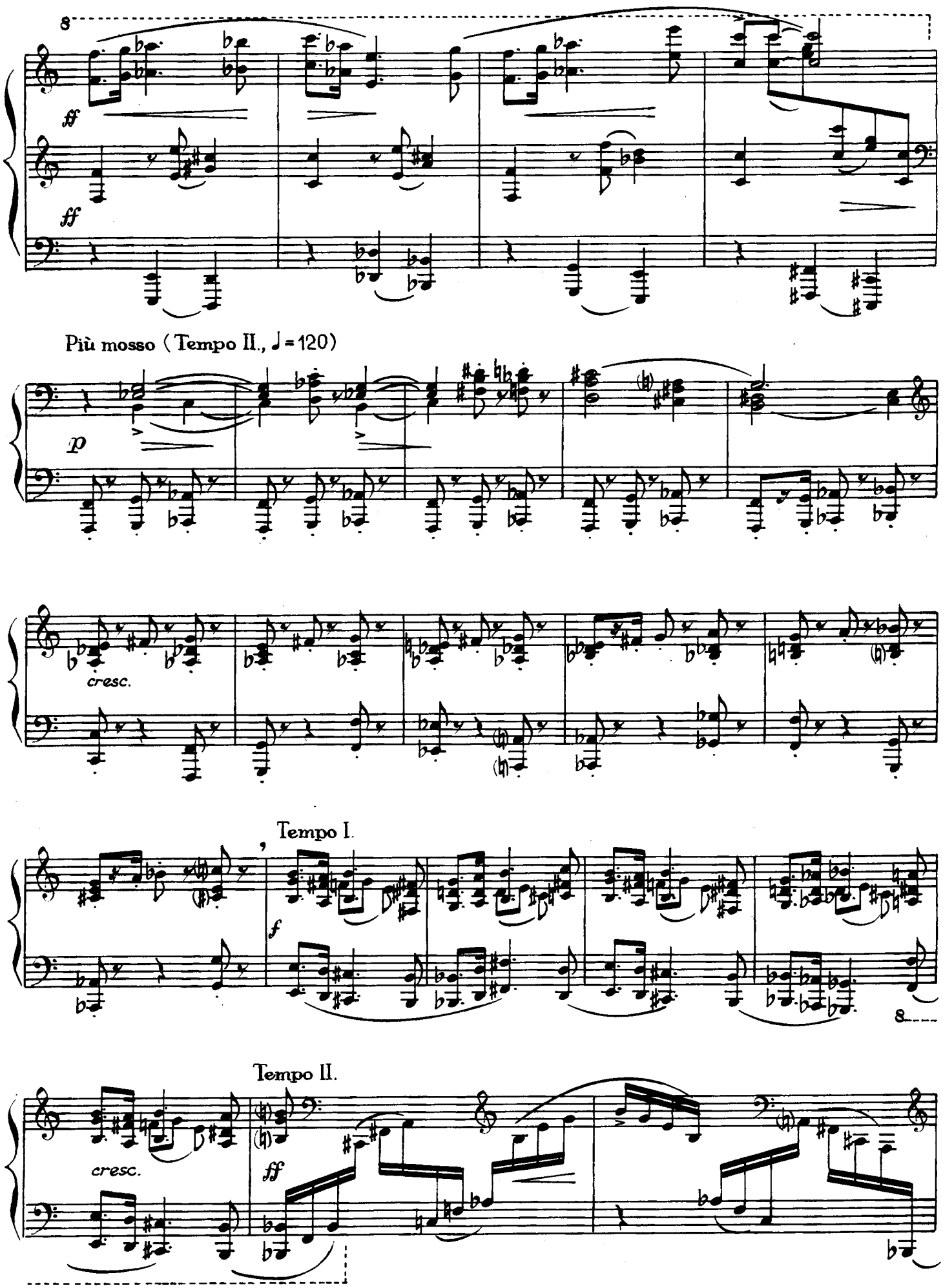
8
ff
ff
Più mosso (Tempo II., ♩= 120)
p
cresc.
Tempo I.
f
8
Tempo II.
cresc.
ff

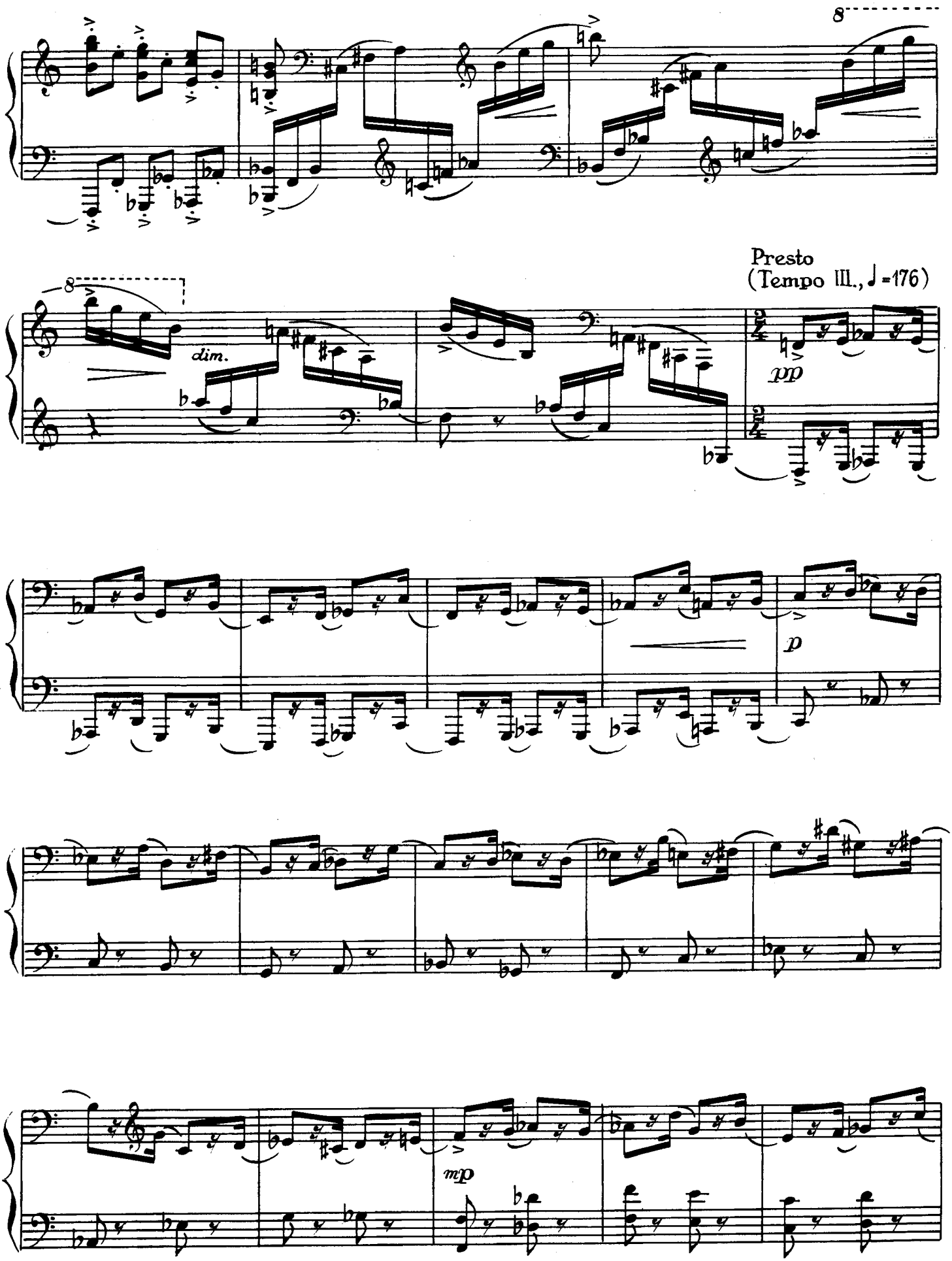
8
8
dim.
Presto
(Tempo III., ♩=176)
pp
p
mp

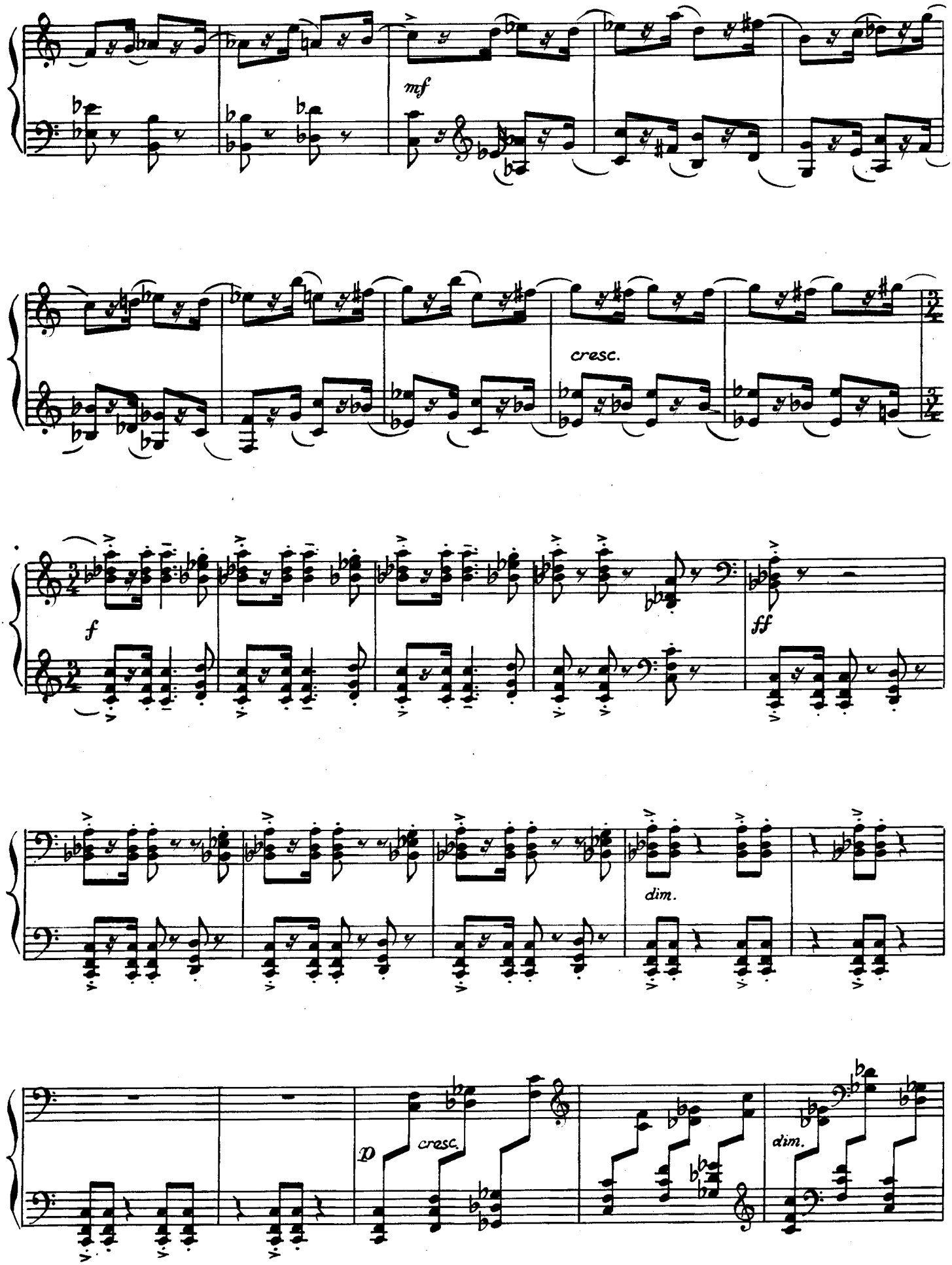
mf
cresc.
f
ff
dim.
D
cresc.
dim.

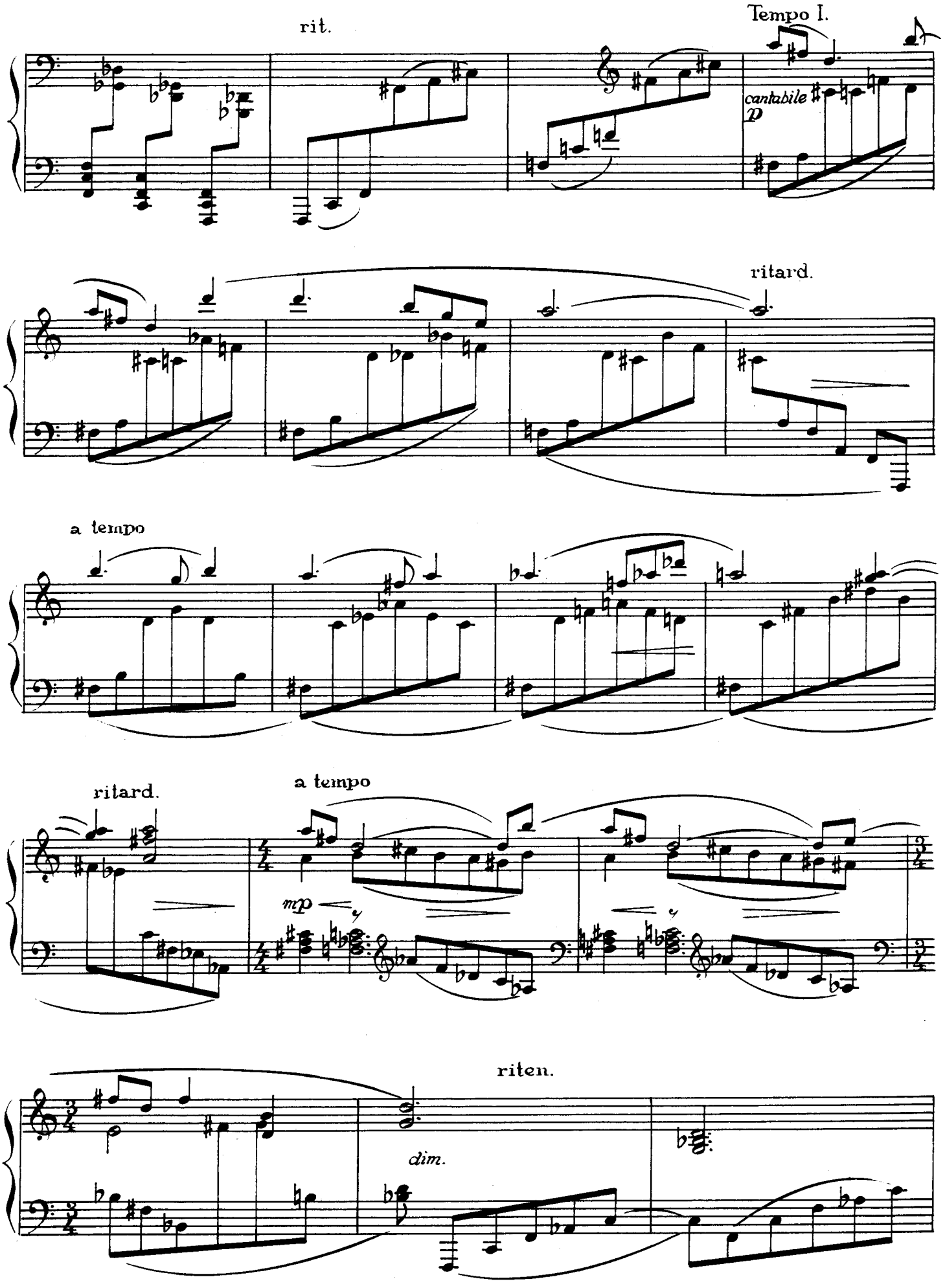
rit.
Tempo I.
cantabile
p
ritard.
a tempo
ritard.
a tempo
mp
riten.
dim.

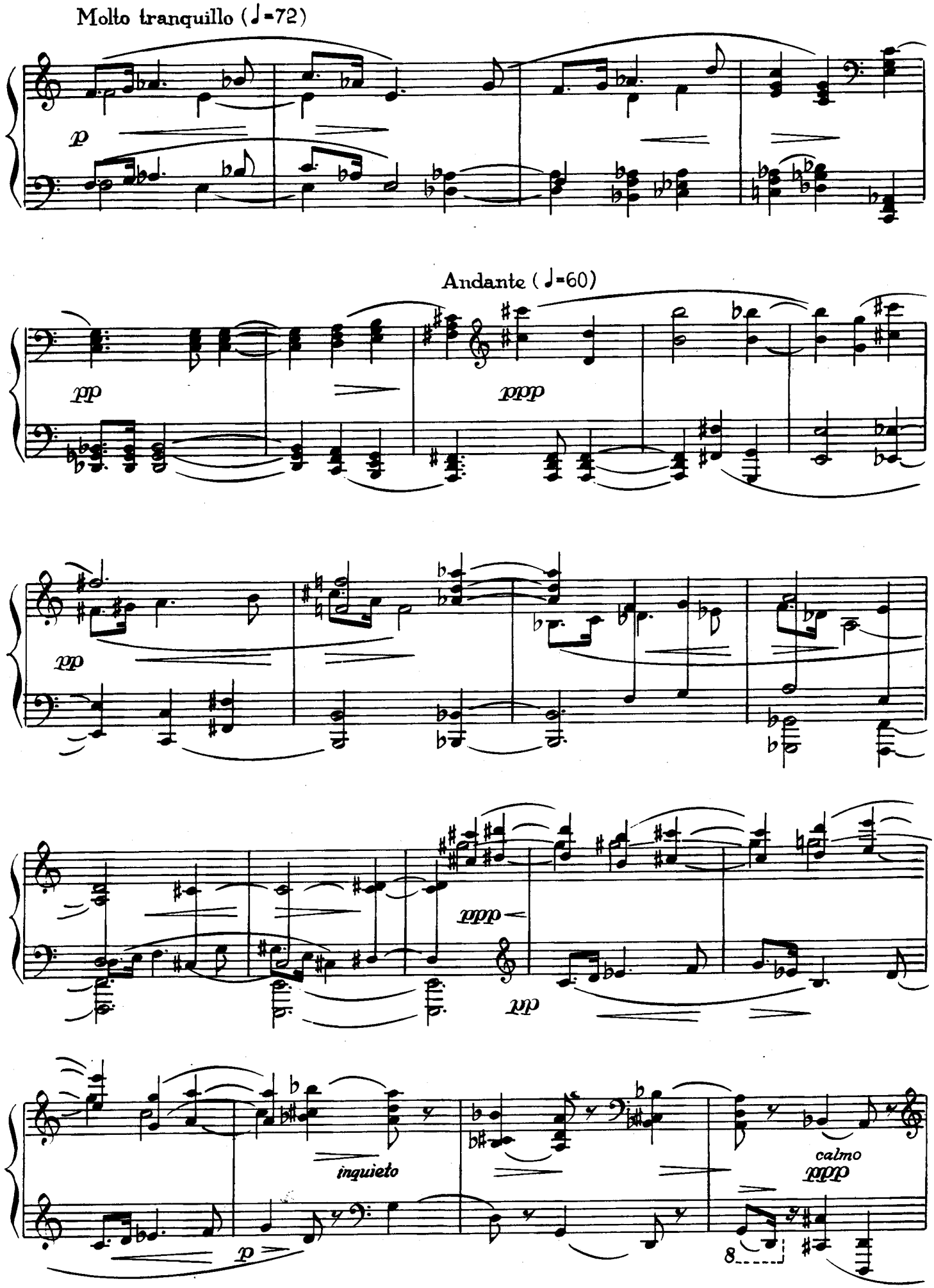
Molto tranquillo (♩=72)
p
Andante (♩=60)
pp
ppp
pp
ppp
pp
inquieto
p
calmo
ppp
8

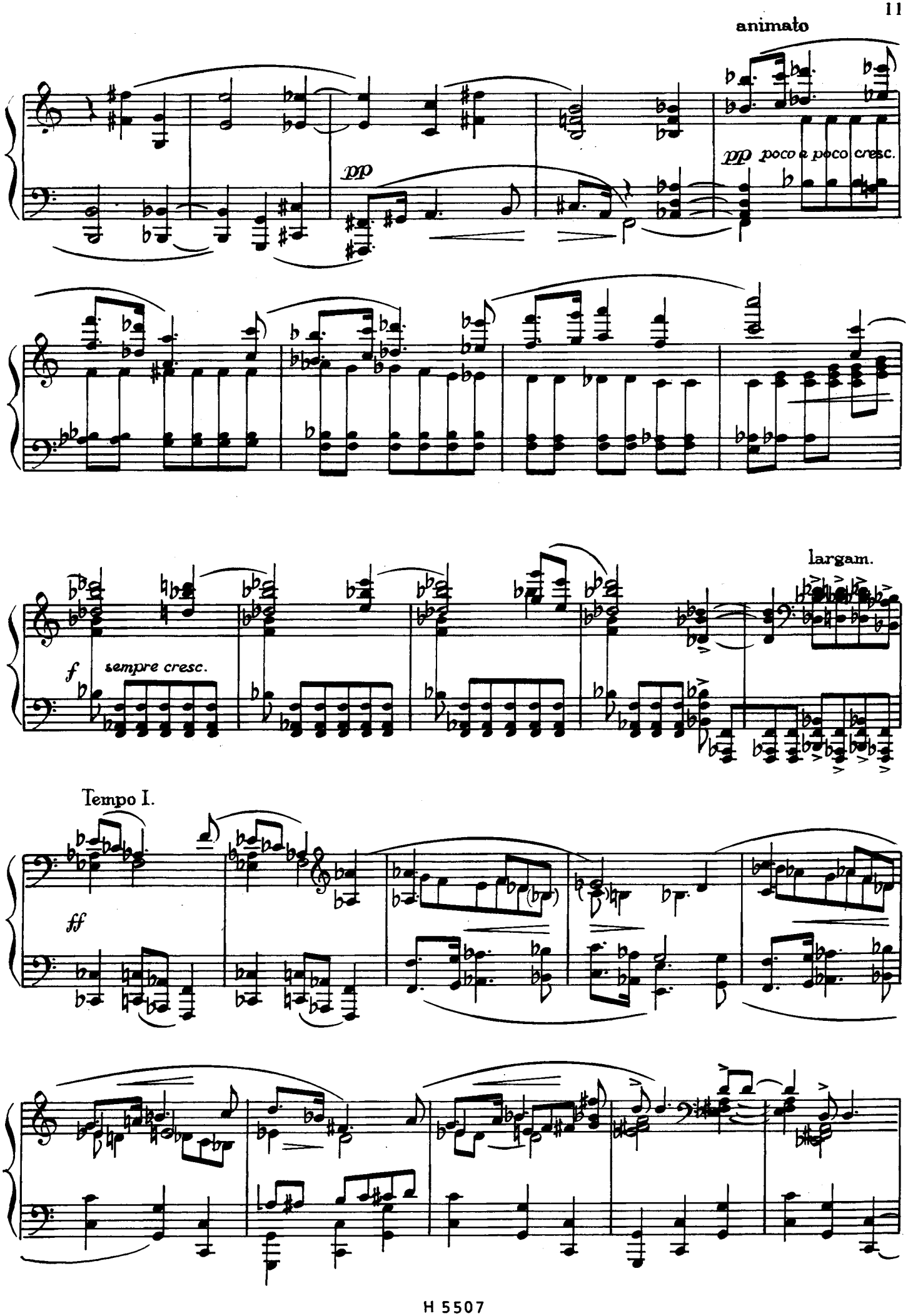
animato
pp
pp poco a poco cresc.
largam.
f
sempre cresc.
Tempo I.
ff

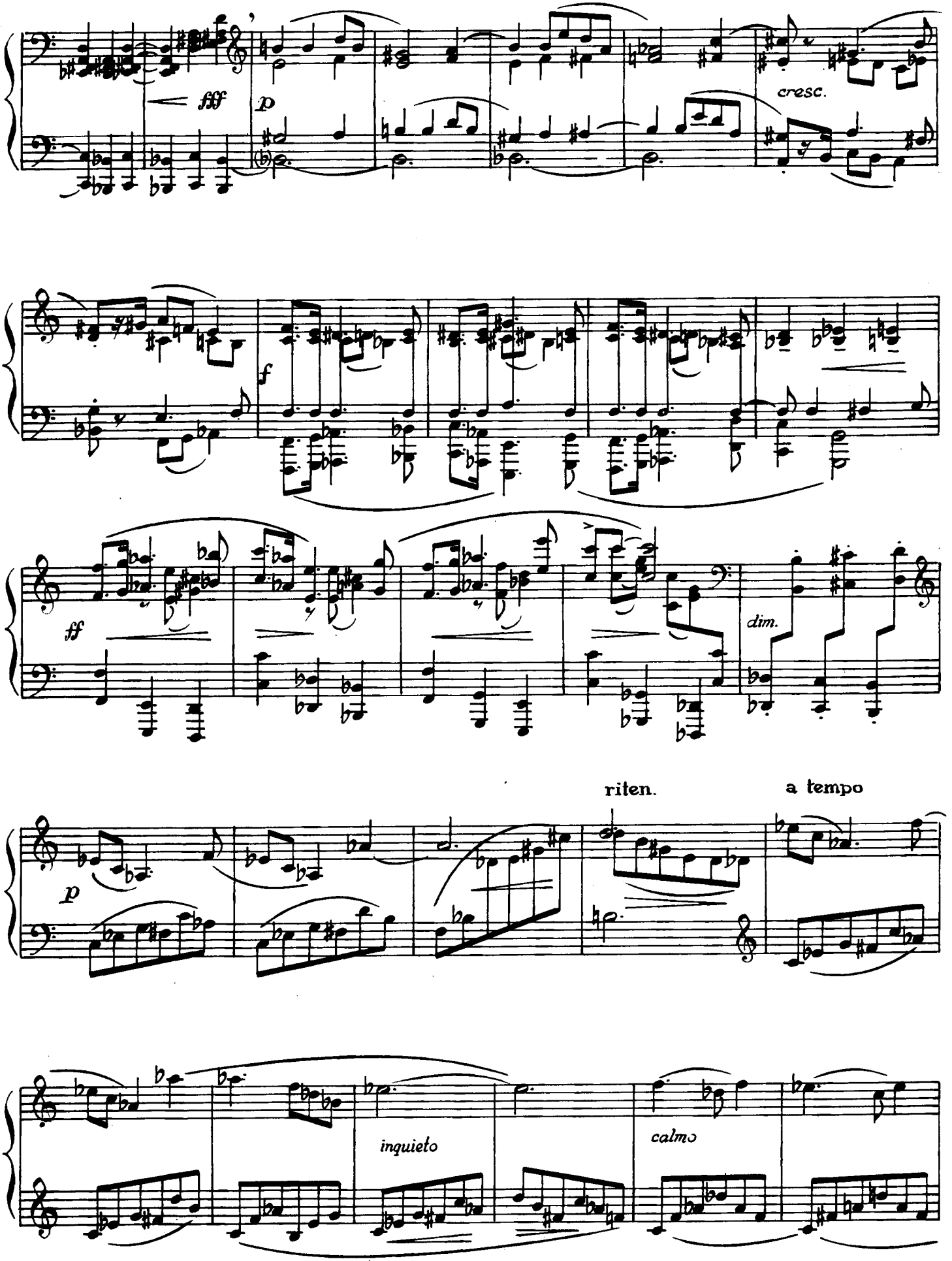
fff
p
cresc.
f
ff
dim.
riten.
a tempo
p
inquieto
calmo

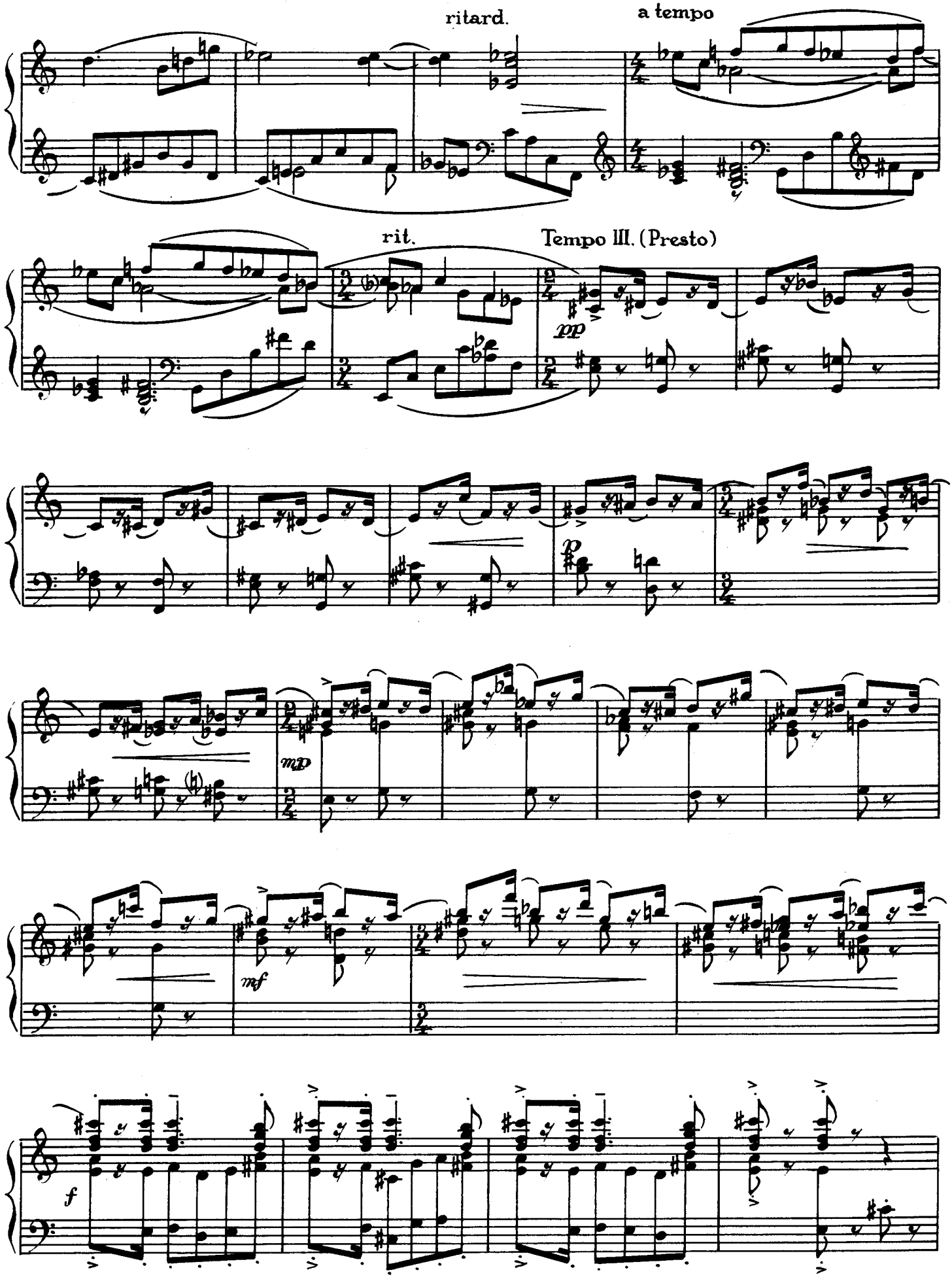
ritard.
a tempo
rit.
Tempo III. (Presto)
pp
p
mp
mf
f

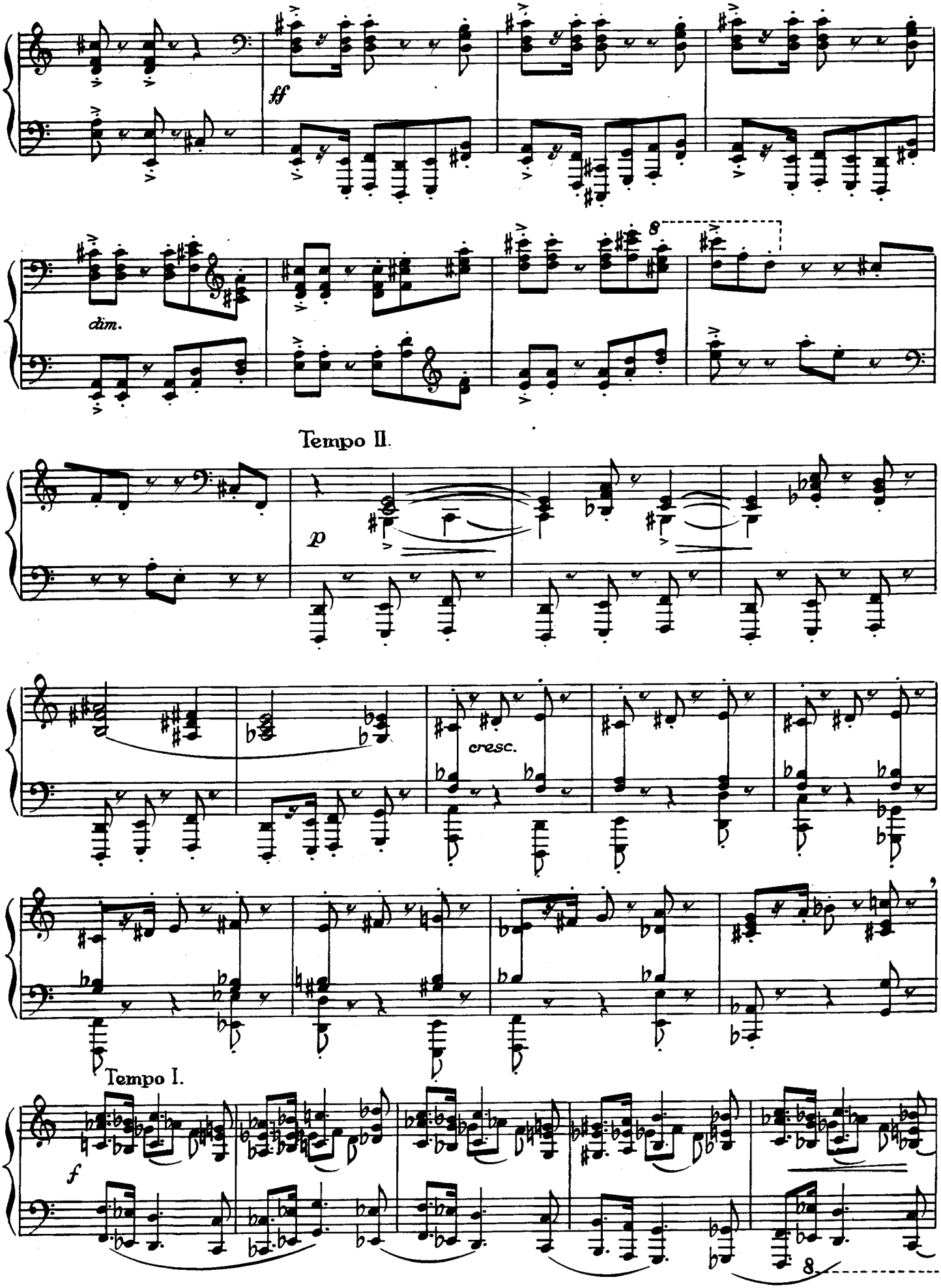
ff
dim.
8
Tempo II.
p
cresc.
Tempo I.
f
8

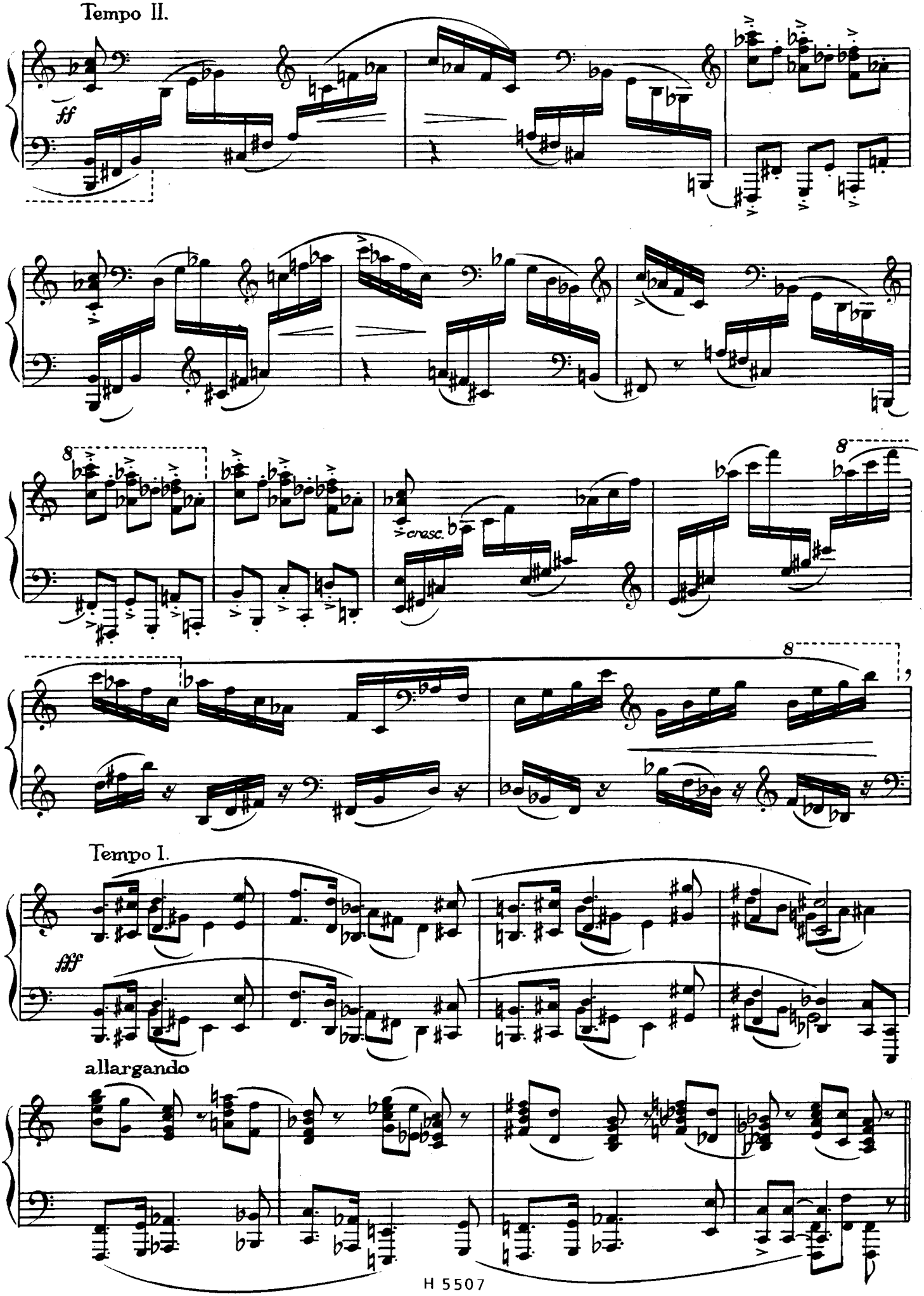
Tempo II.
ff
8
cresc.
8
8
Tempo I.
fff
allargando

II.

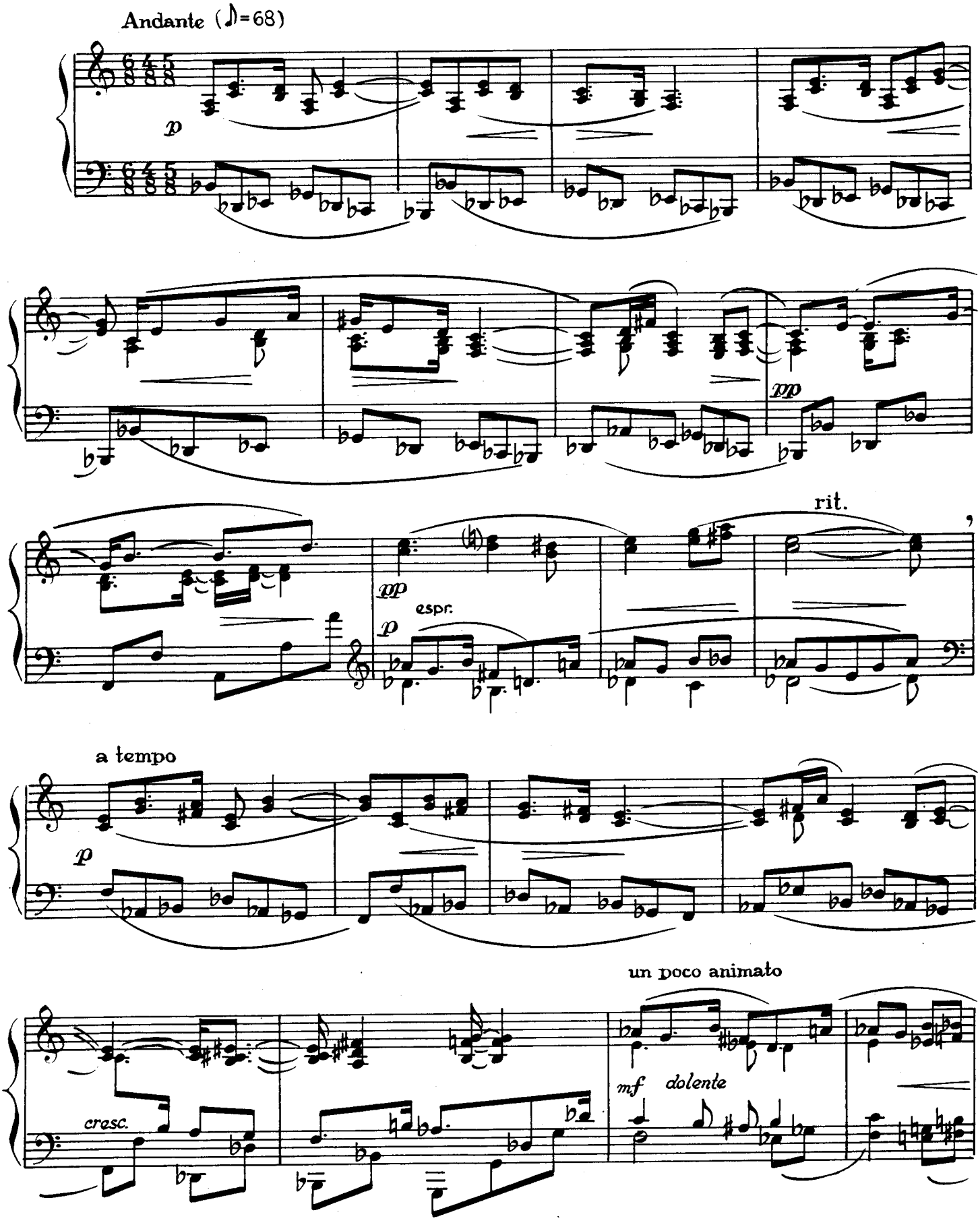
Andante (♪=68)
p
pp
rit.
pp
espr.
p
a tempo
p
un poco animato
mf dolente
cresc.

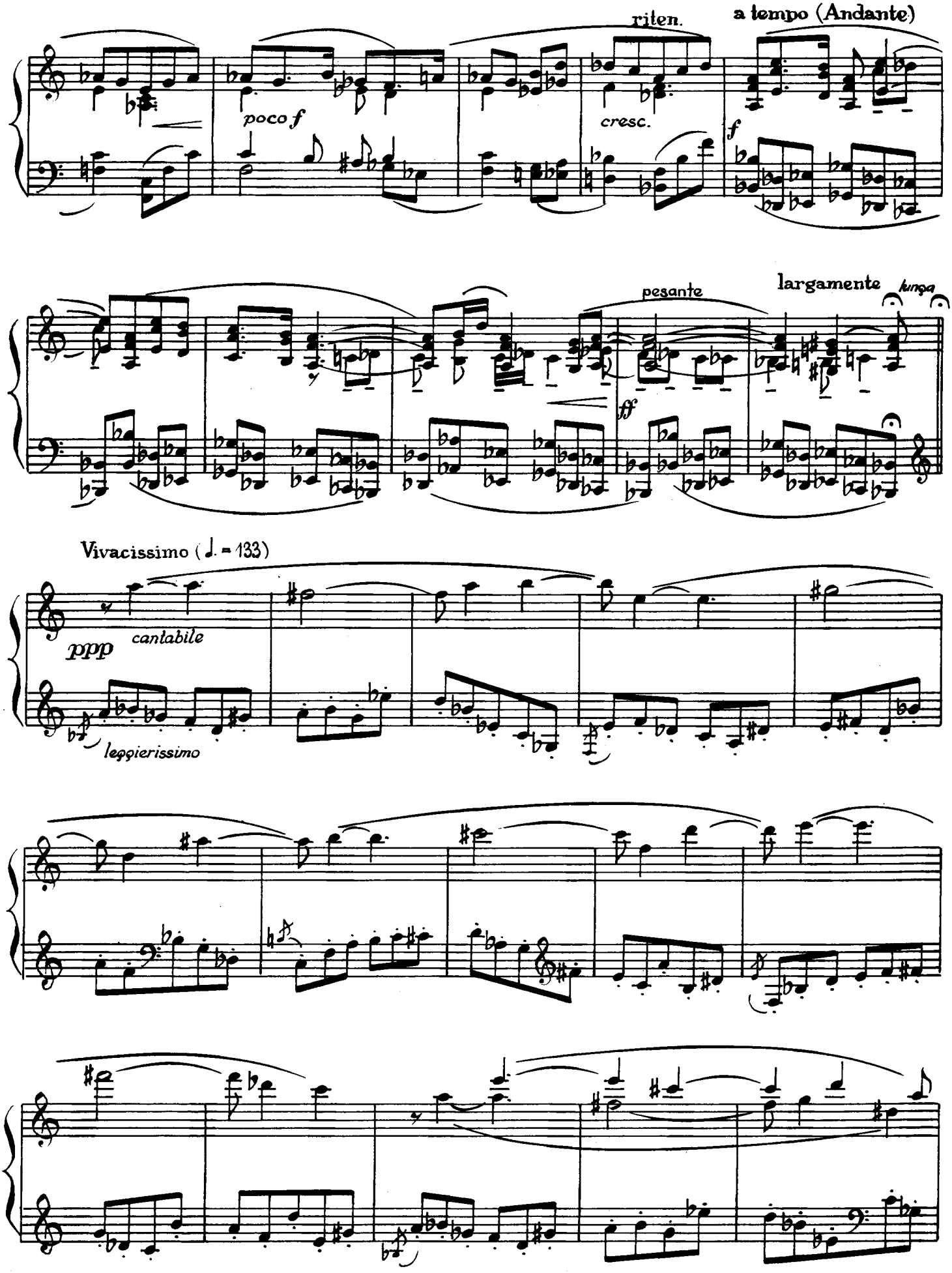
riten.
a tempo (Andante)
poco f
cresc.
f
pesante
largamente
lunga
ff
Vivacissimo (♩. = 133)
ppp
cantabile
leggierissimo

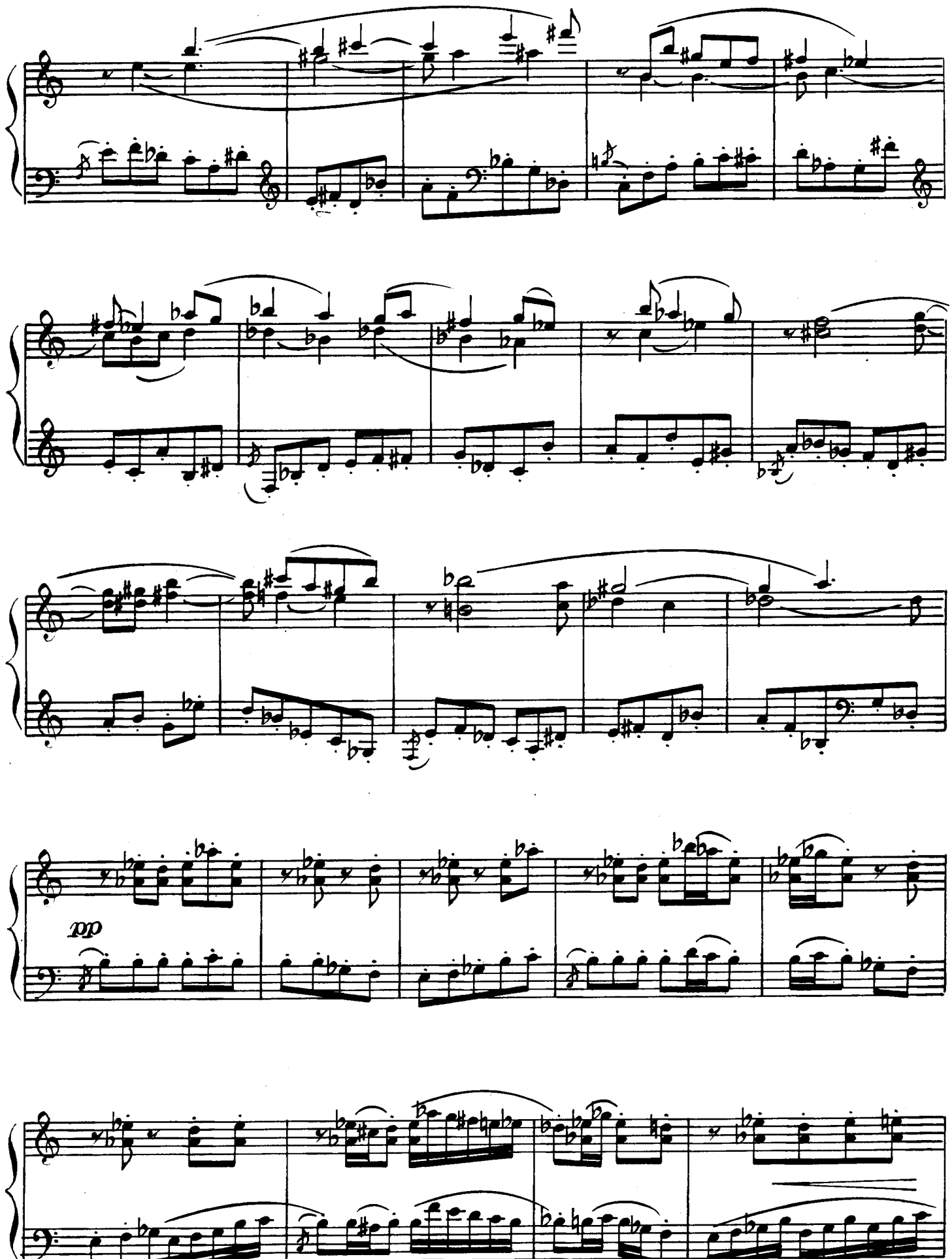
pp

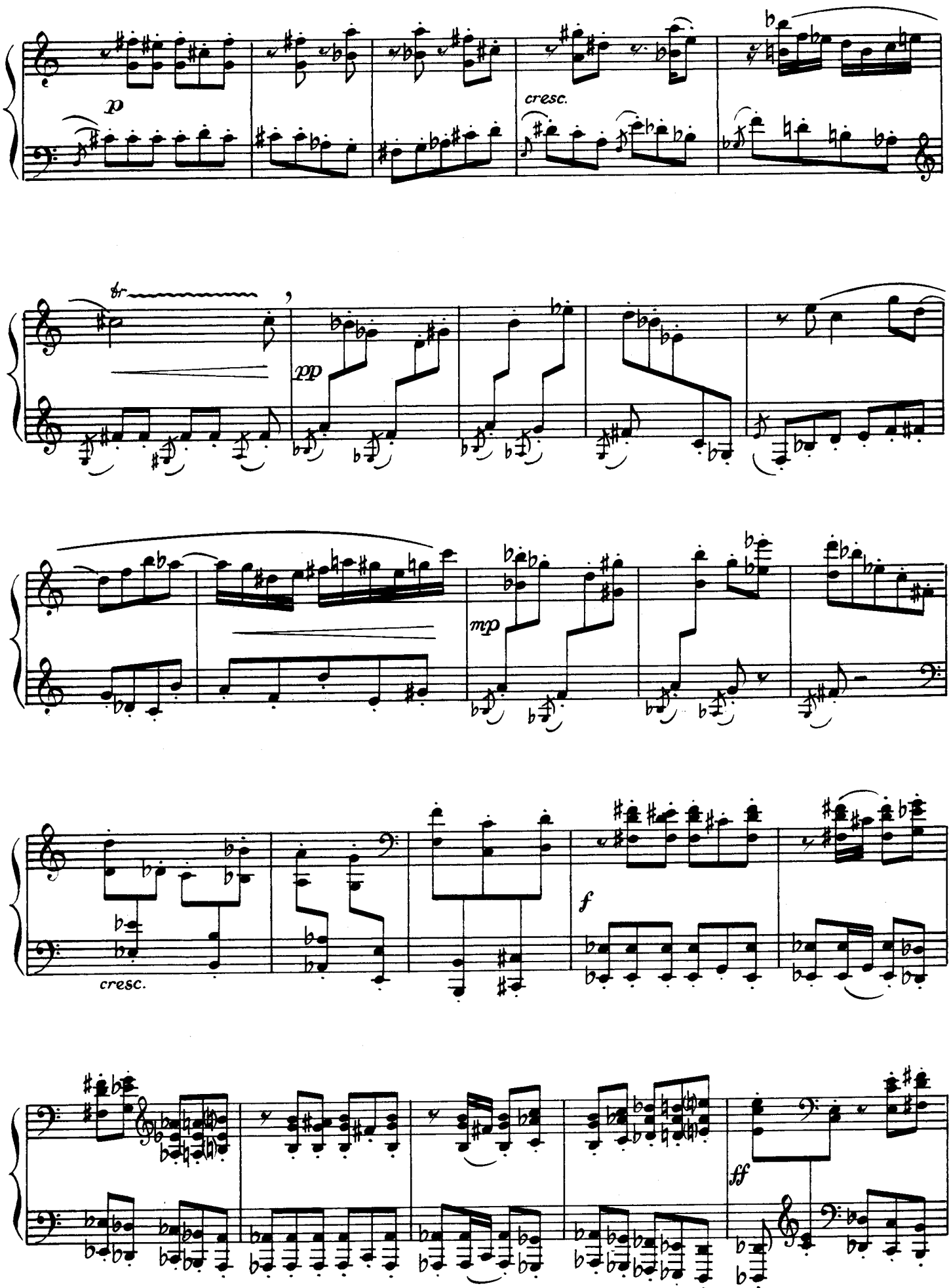
p
cresc.
tr
pp
mp
cresc.
f
ff

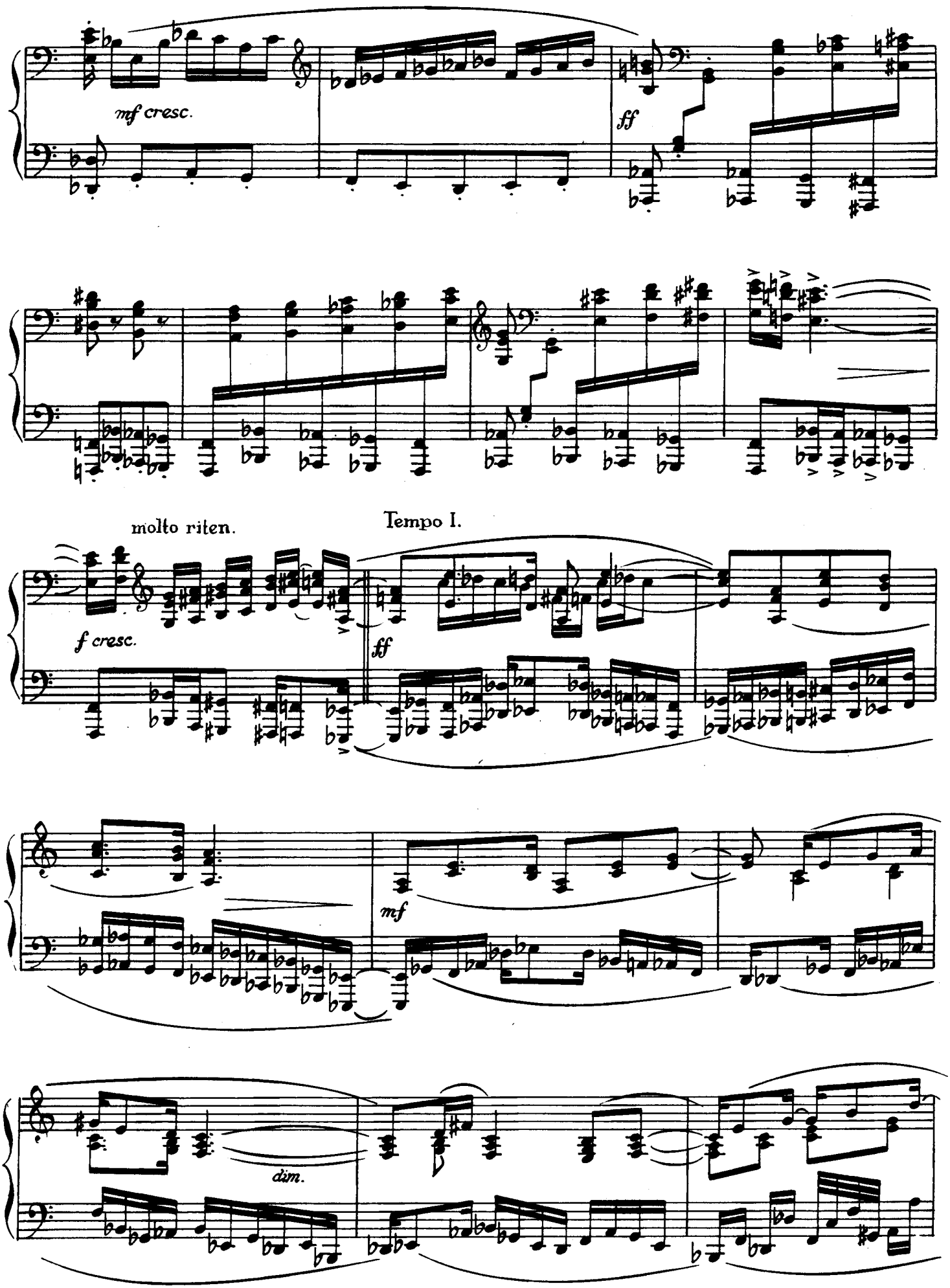
mf cresc.
ff
molto riten.
Tempo I.
f cresc.
ff
mf
dim.

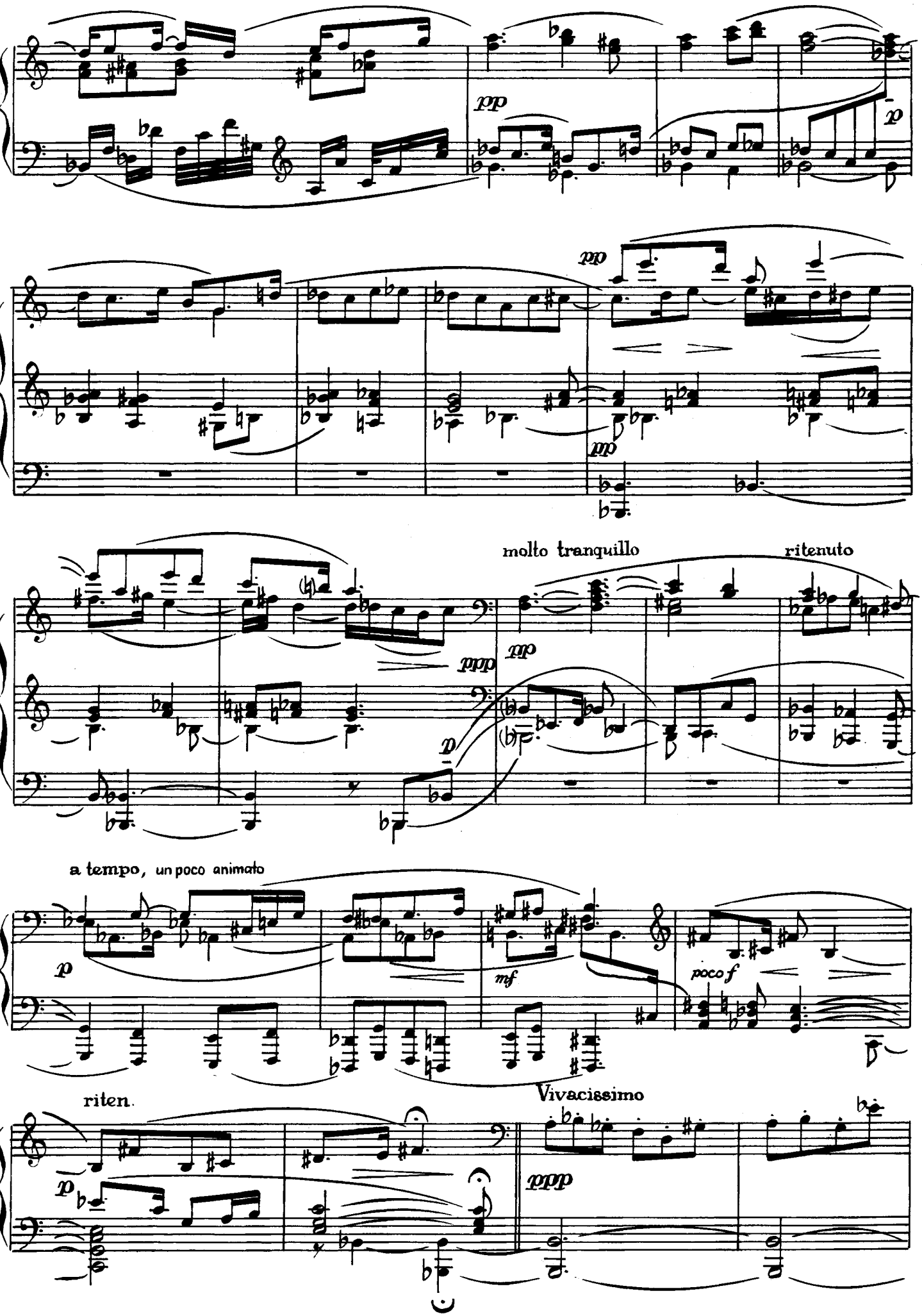
pp
p
pp
pp
molto tranquillo
ritenuto
ppp
mp
p
a tempo, un poco animato
p
mf
poco f
riten.
Vivacissimo
p
ppp

Andante

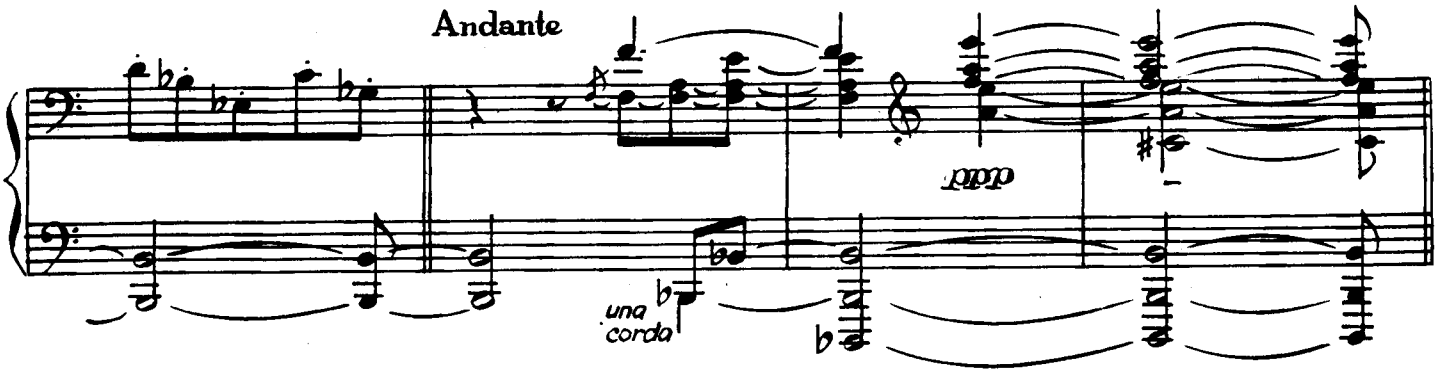

III.

Allegro con fuoco (♩= 160)

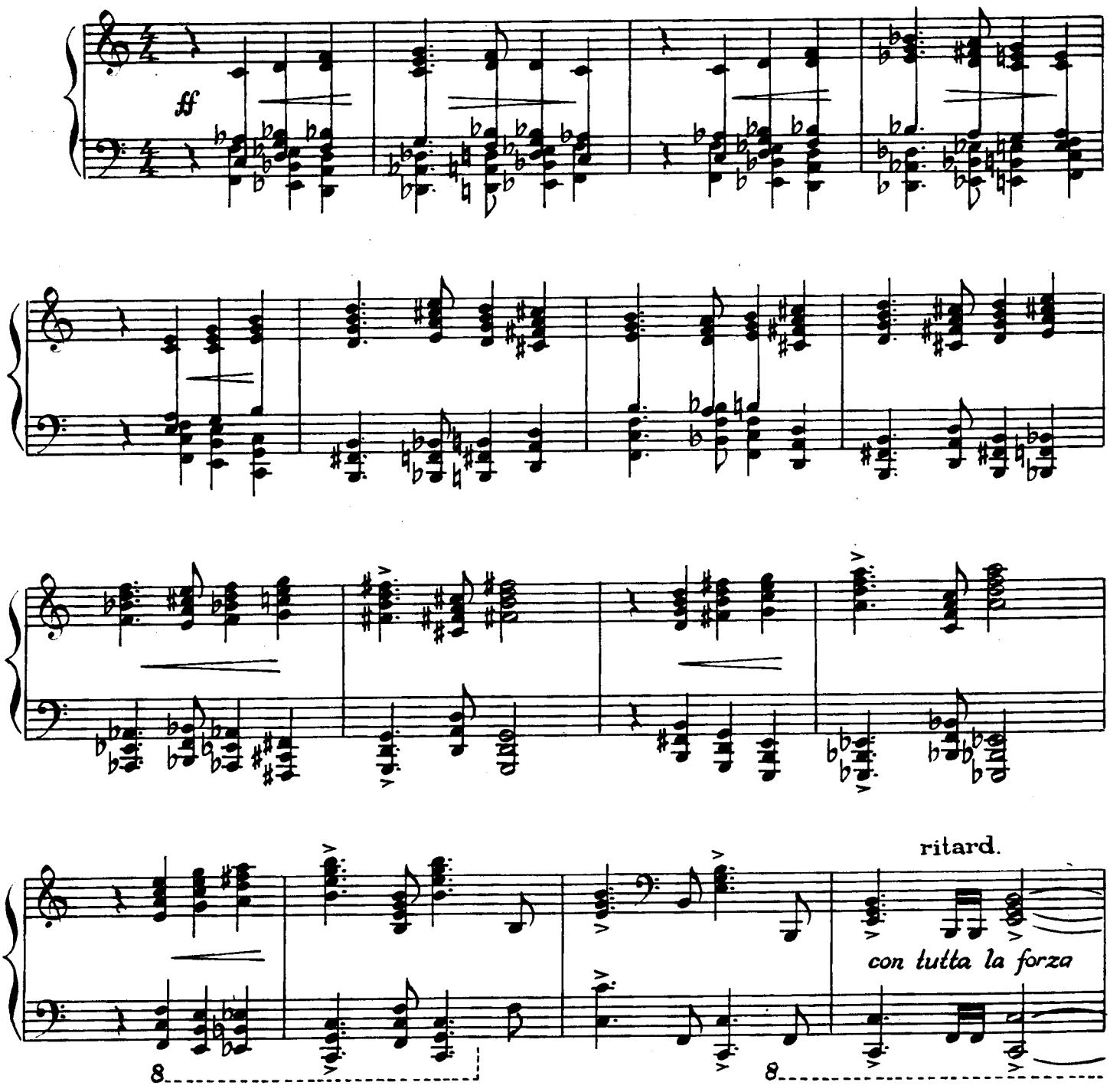

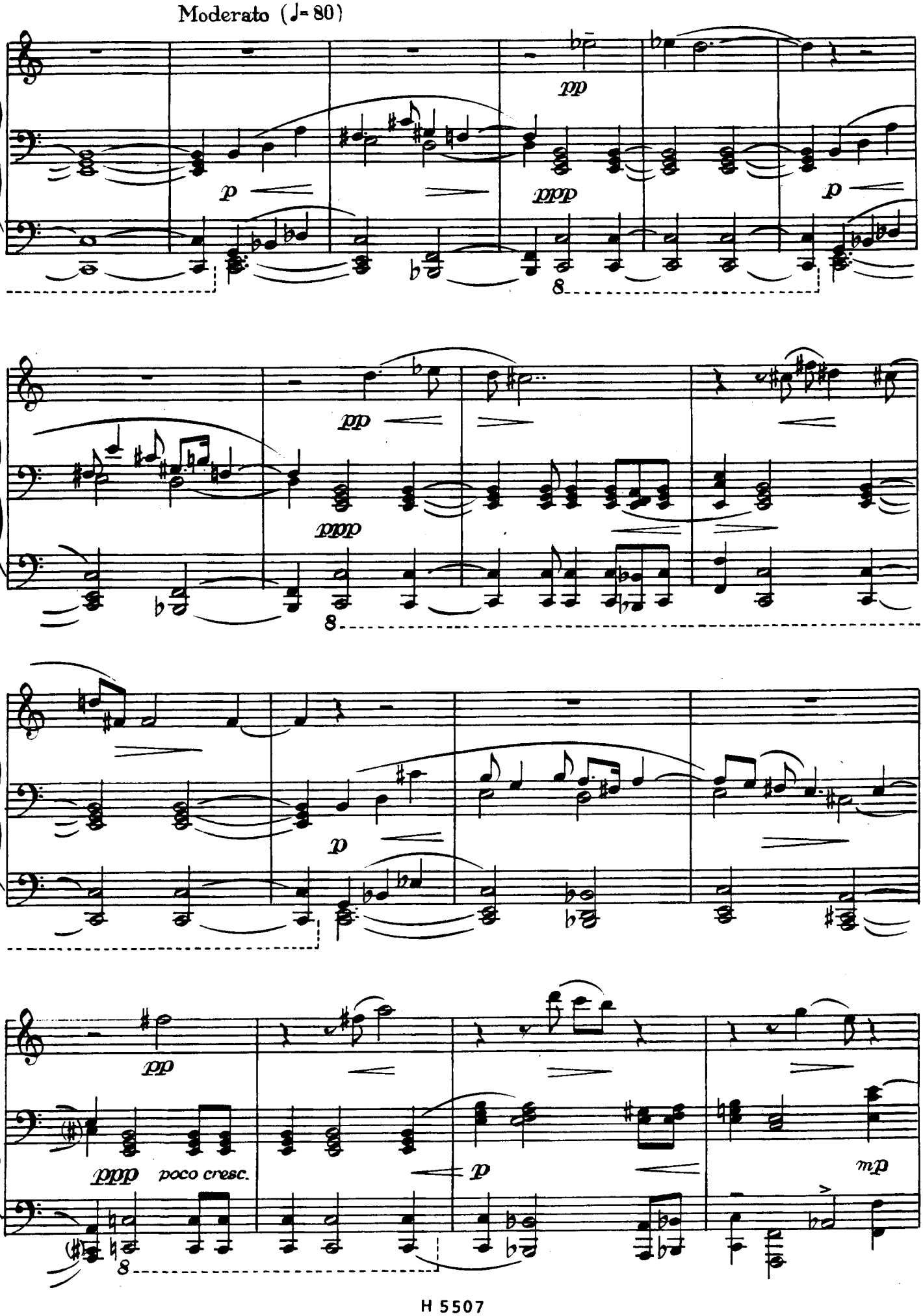
Moderato (♩= 80)
pp
p
ppp
p
8
pp
ppp
8
p
pp
ppp
poco cresc.
p
mp
8

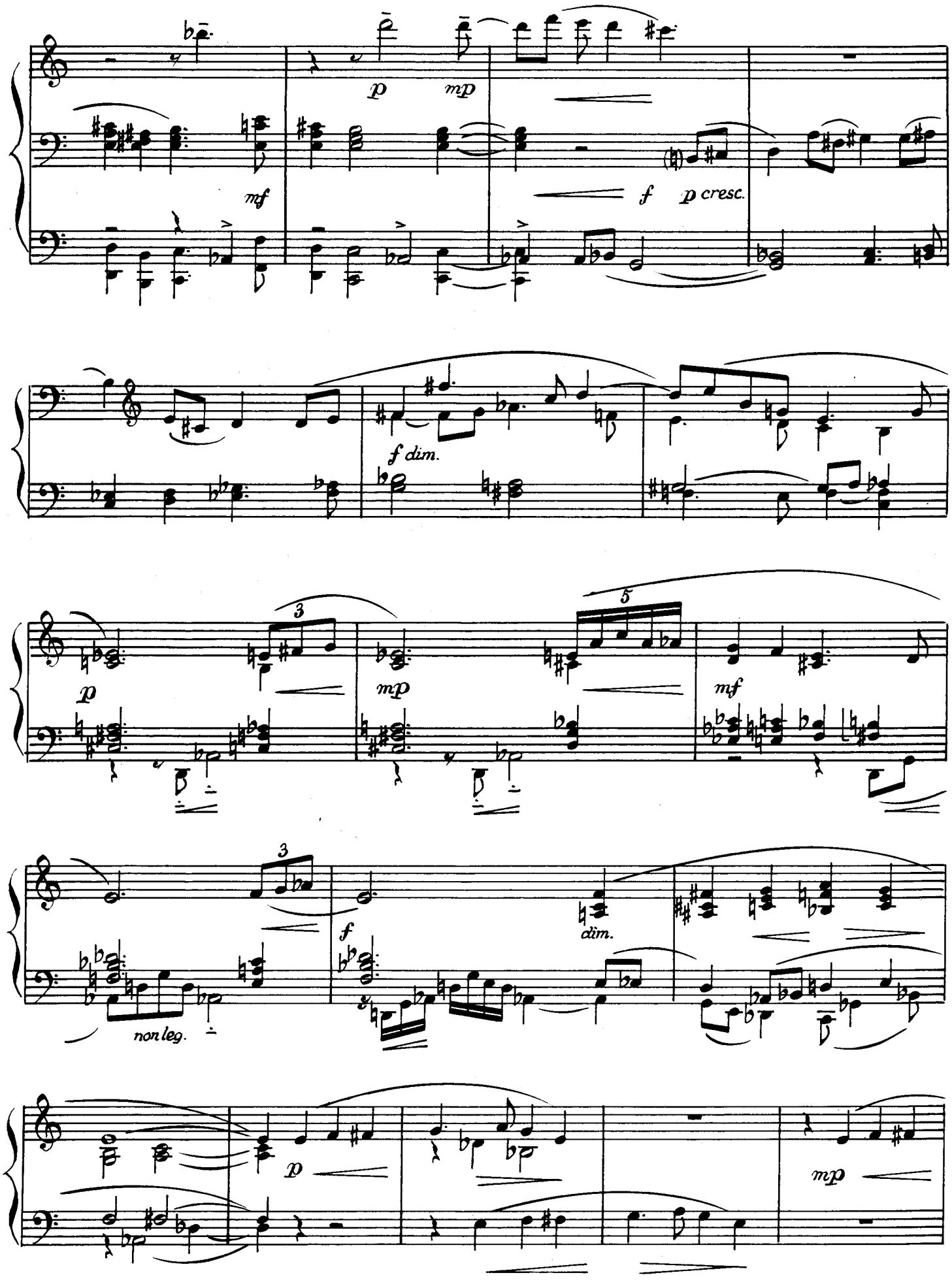
p
mp
mf
f
p cresc.
f dim.
p
mp
mf
3
5
3
f
dim.
non leg.
p
mp

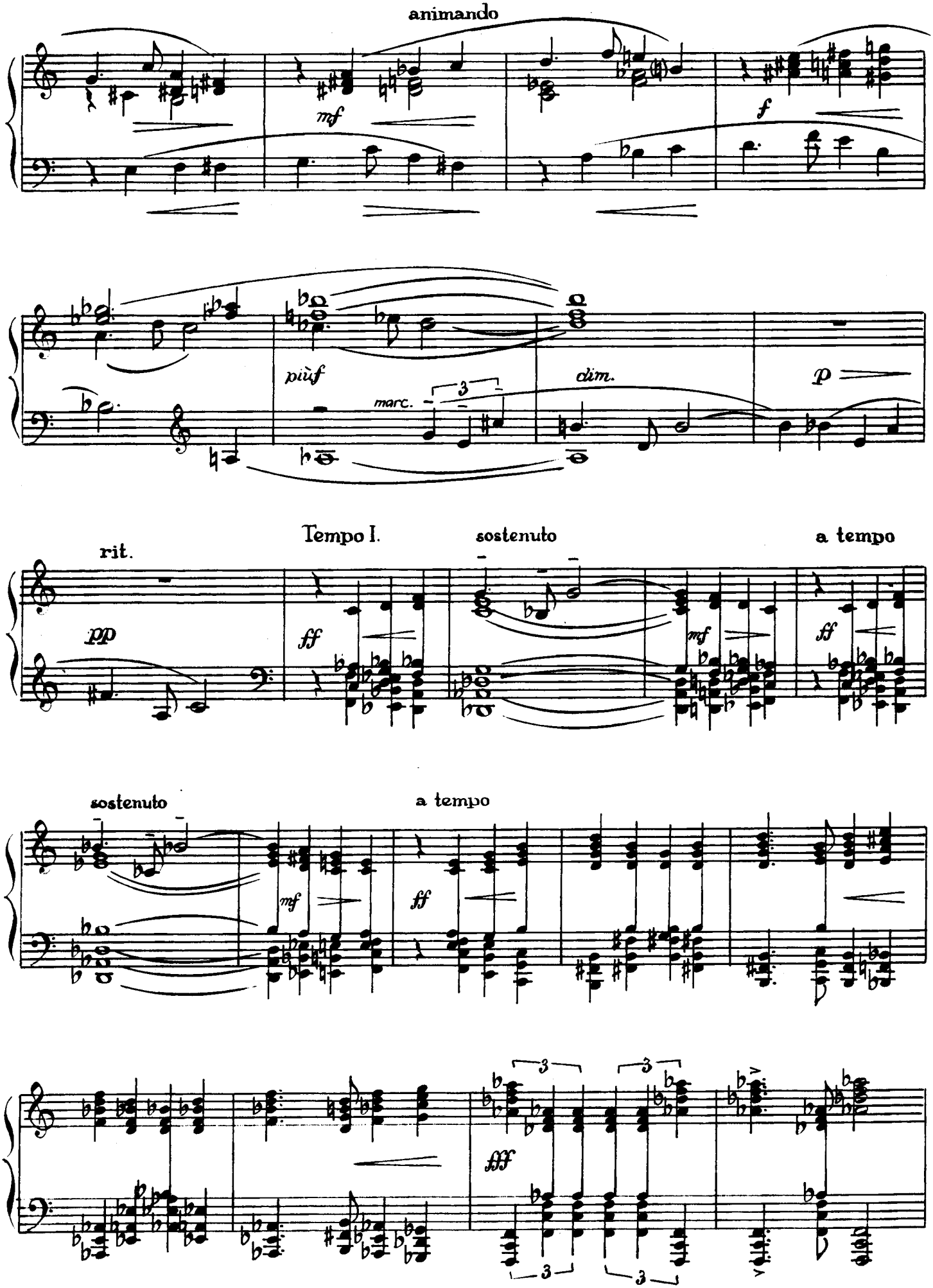
animando
mf
f
più f
marc.
3
dim.
p
rit.
Tempo I.
sostenuto
a tempo
pp
ff
mf
ff
sostenuto
a tempo
mf
ff
3
3
fff
3
3

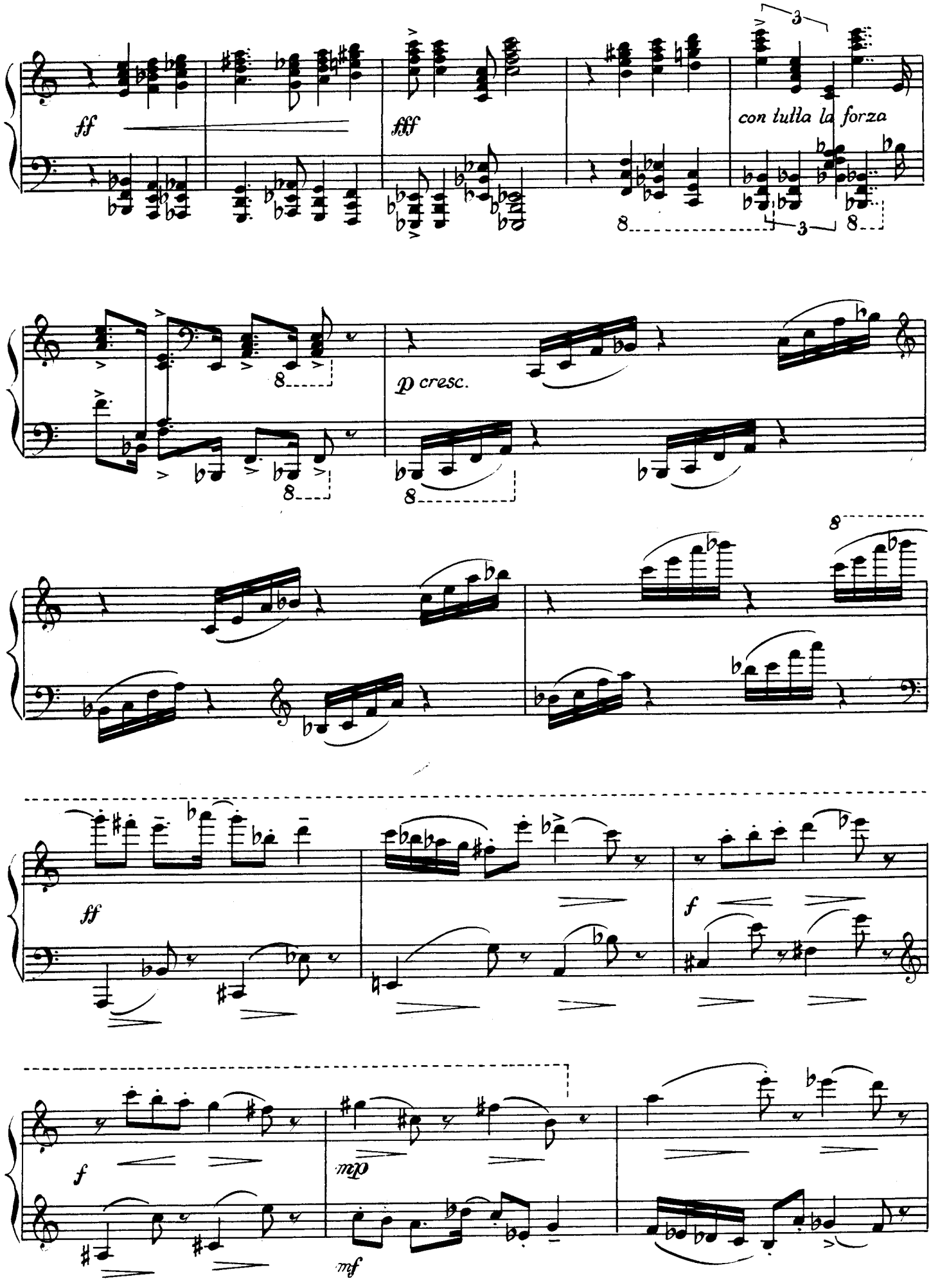
ff
fff
con tutta la forza
p cresc.
ff
f
f
mp
mf

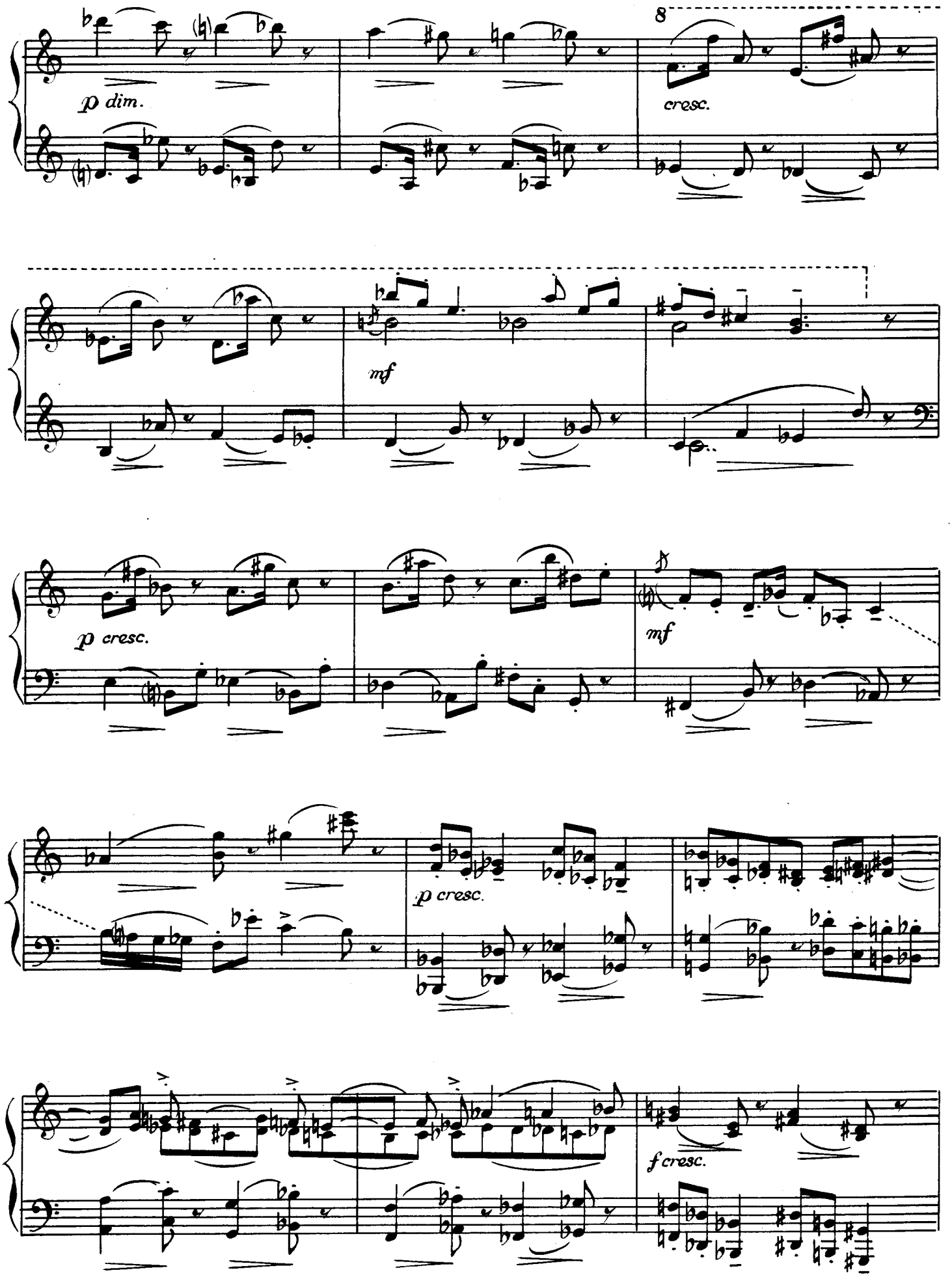
8
p dim.
cresc.
mf
p cresc.
mf
p cresc.
f cresc.

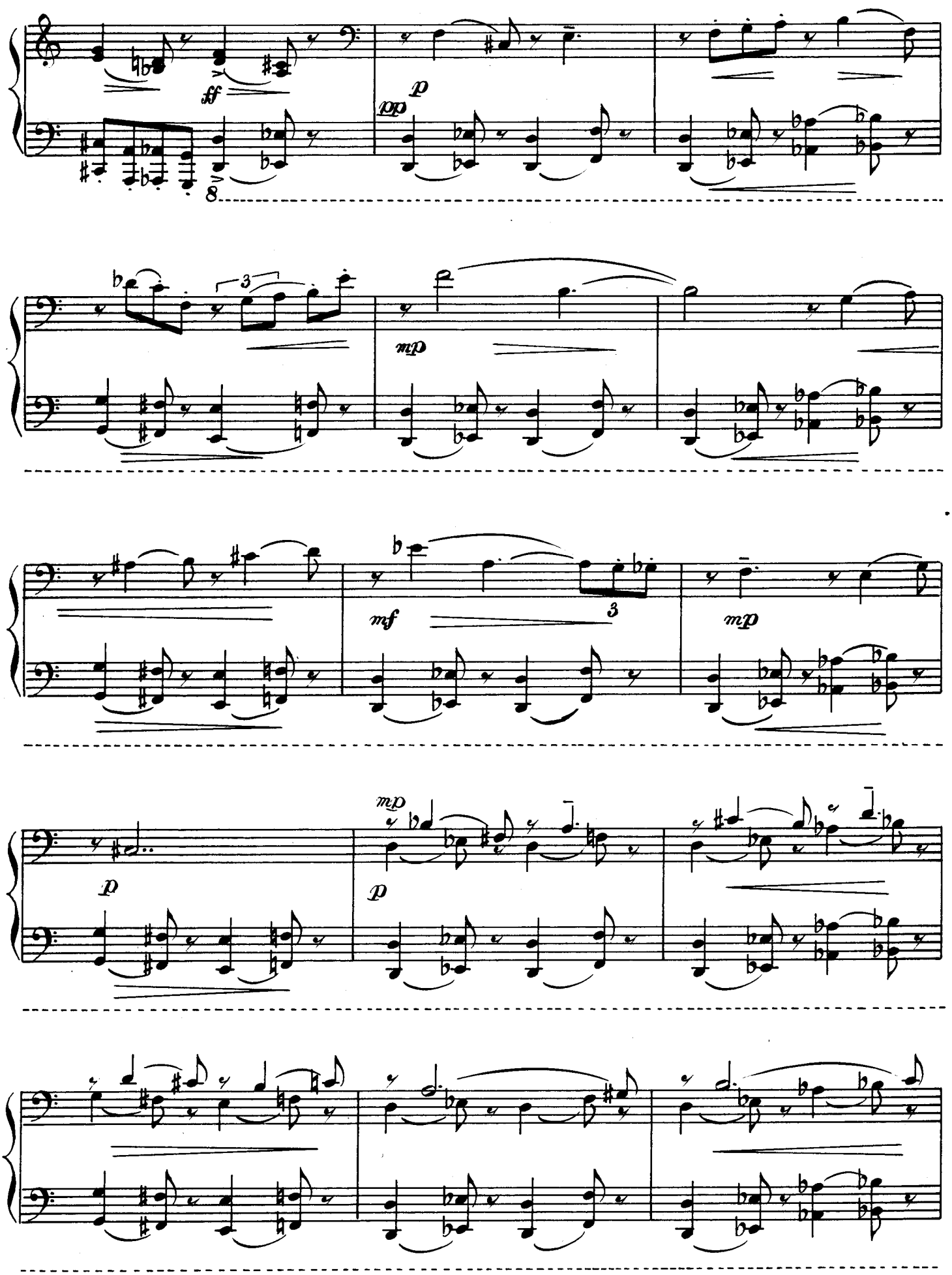
ff
pp
p
8
3
mp
mf
3
mp
mp
p
p

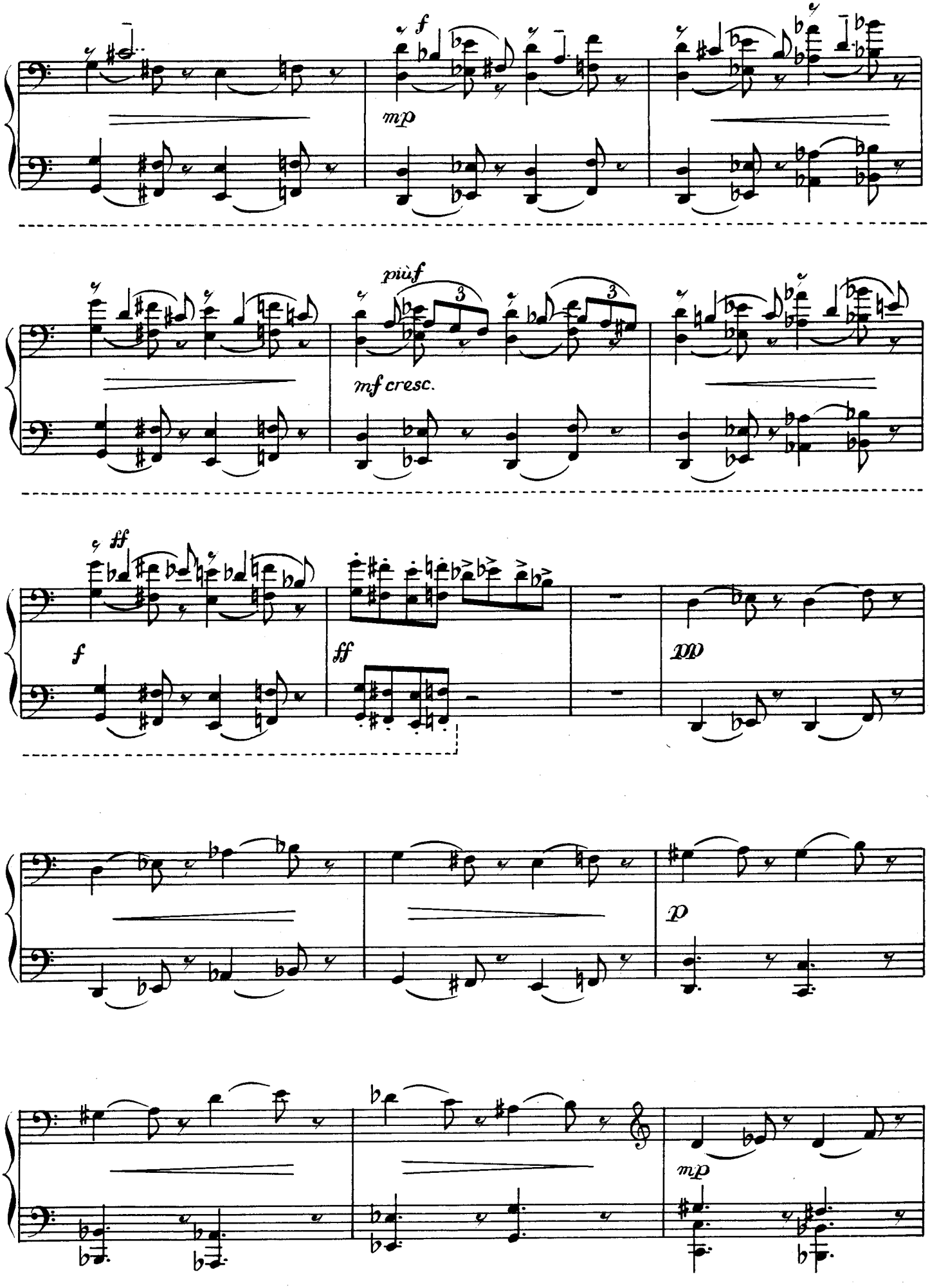
f
mp
più f
3
3
mf cresc.
ff
f
ff
pp
p
mp

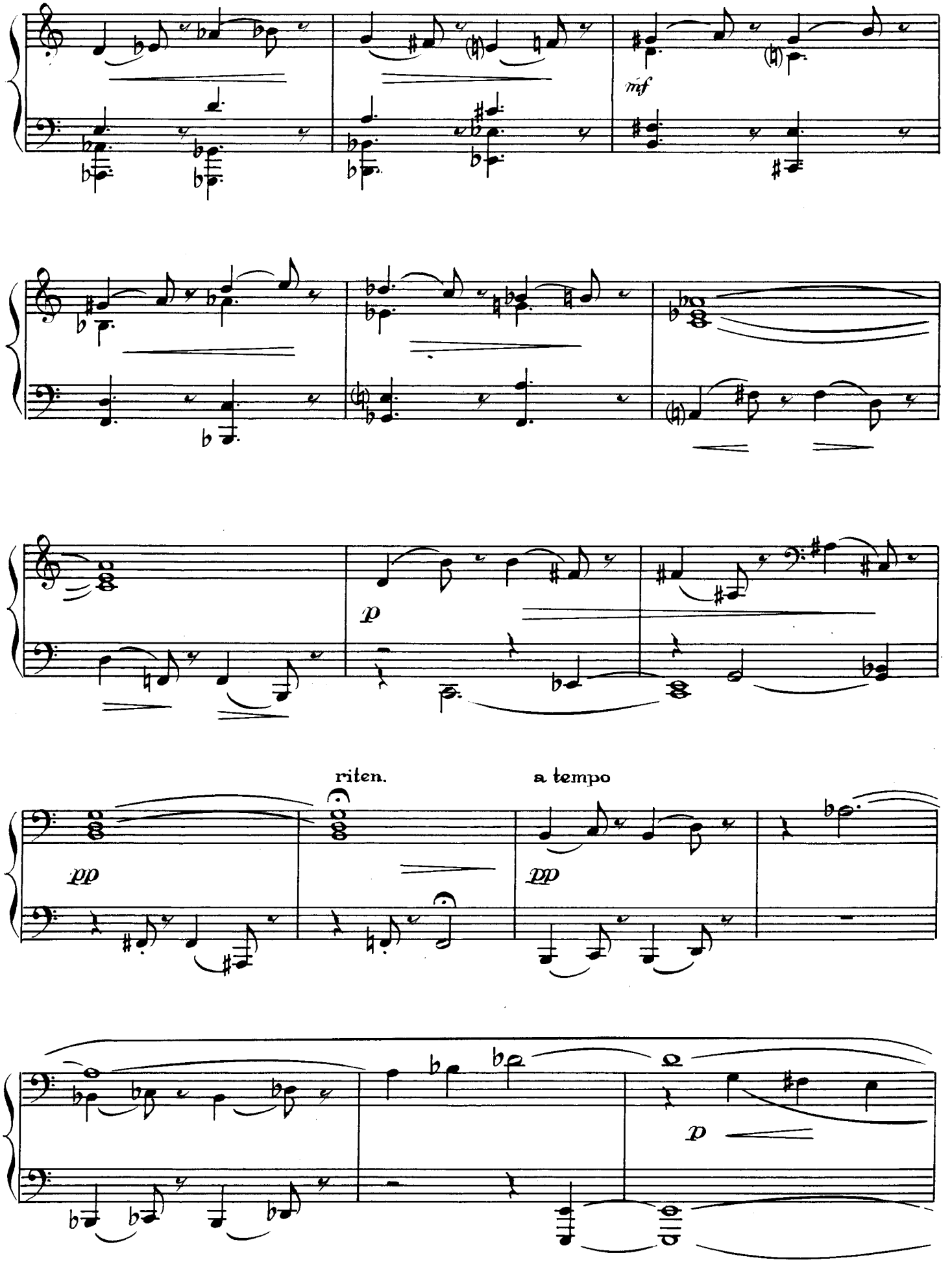
mf
p
riten.
a tempo
pp
pp
p

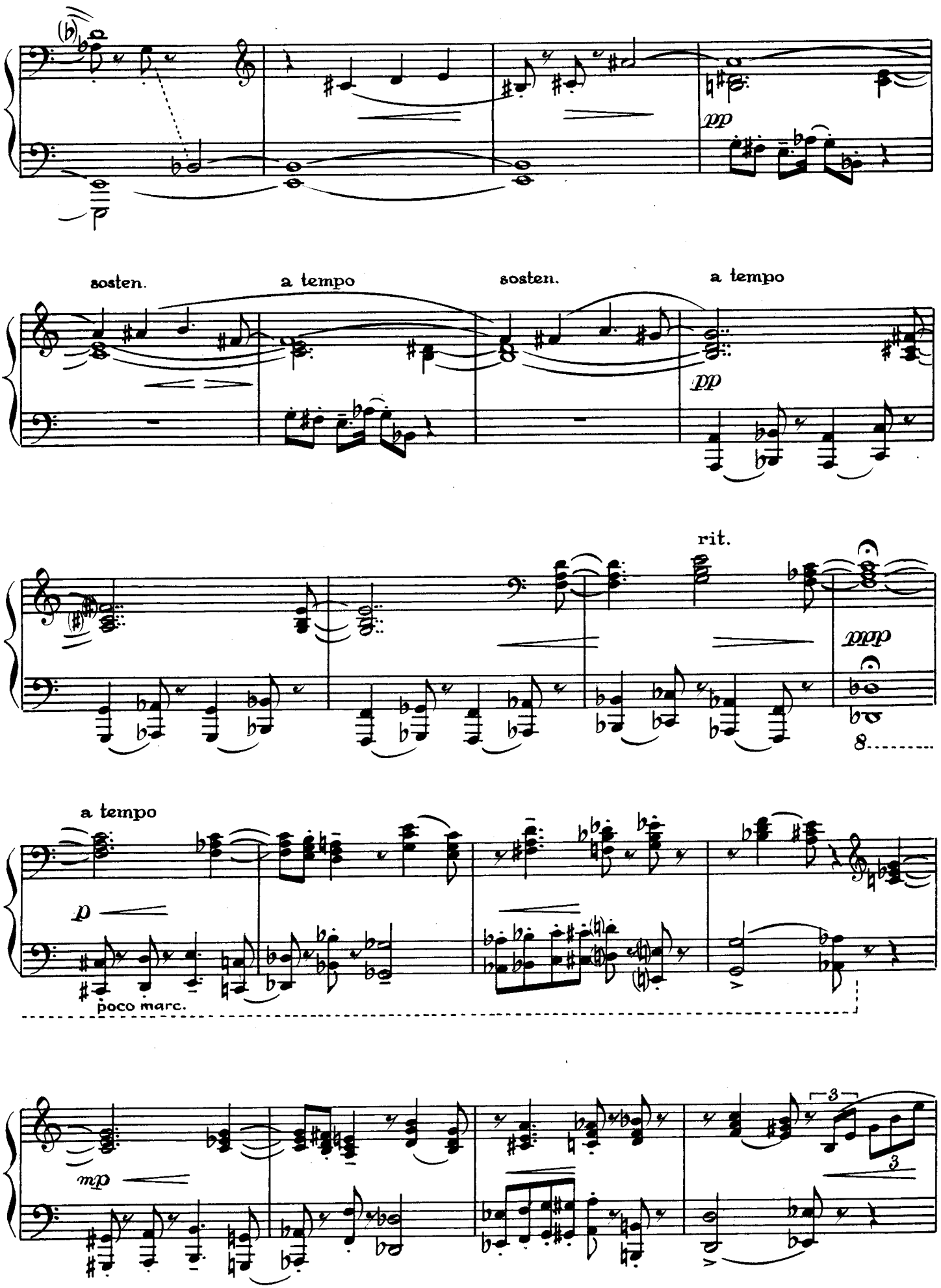
sosten.
a tempo
sosten.
a tempo
pp
pp
rit.
ppp
8
a tempo
p
poco marc.
mp
3
3

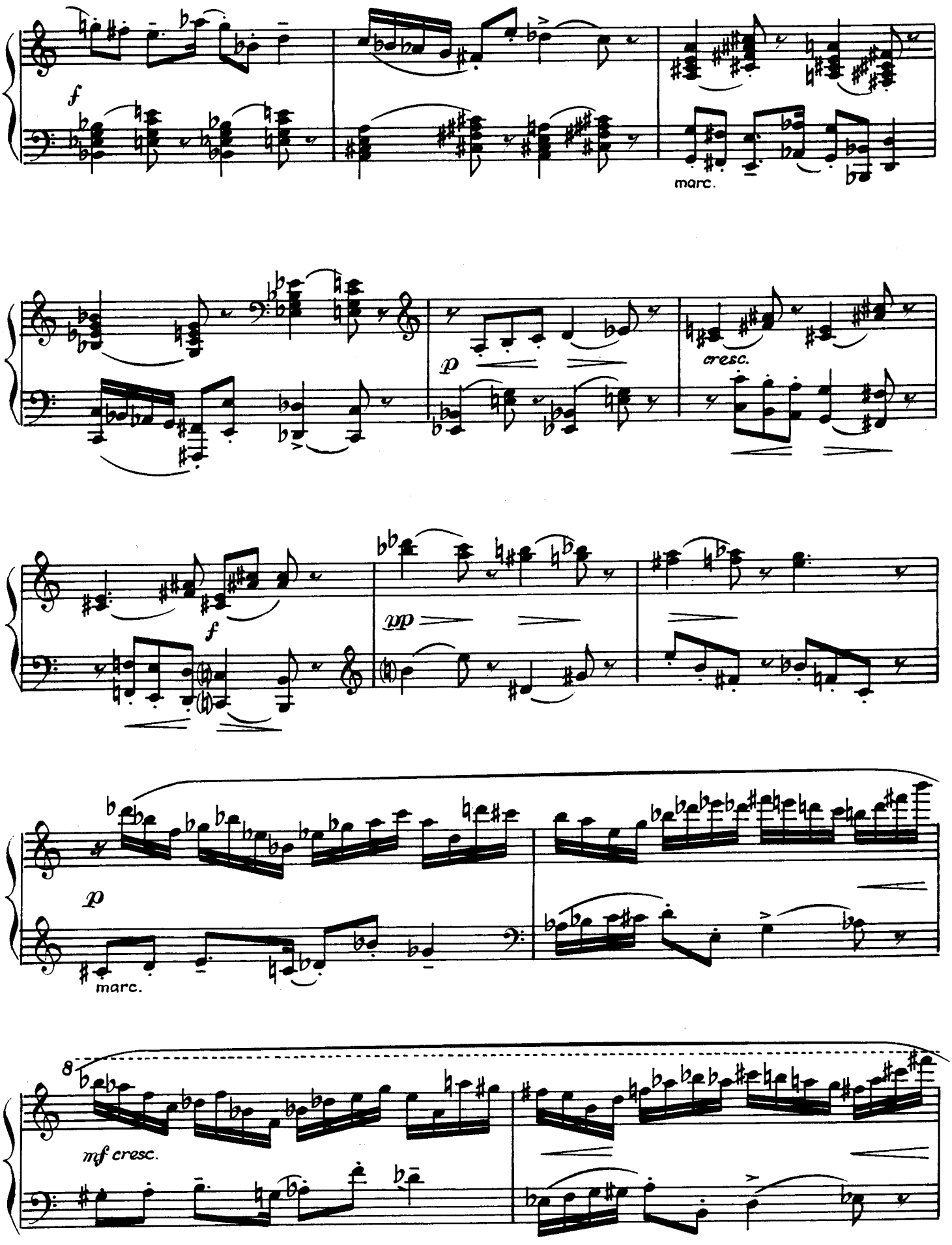
f
marc.
p
cresc.
f
pp
p
marc.
8
mf cresc.

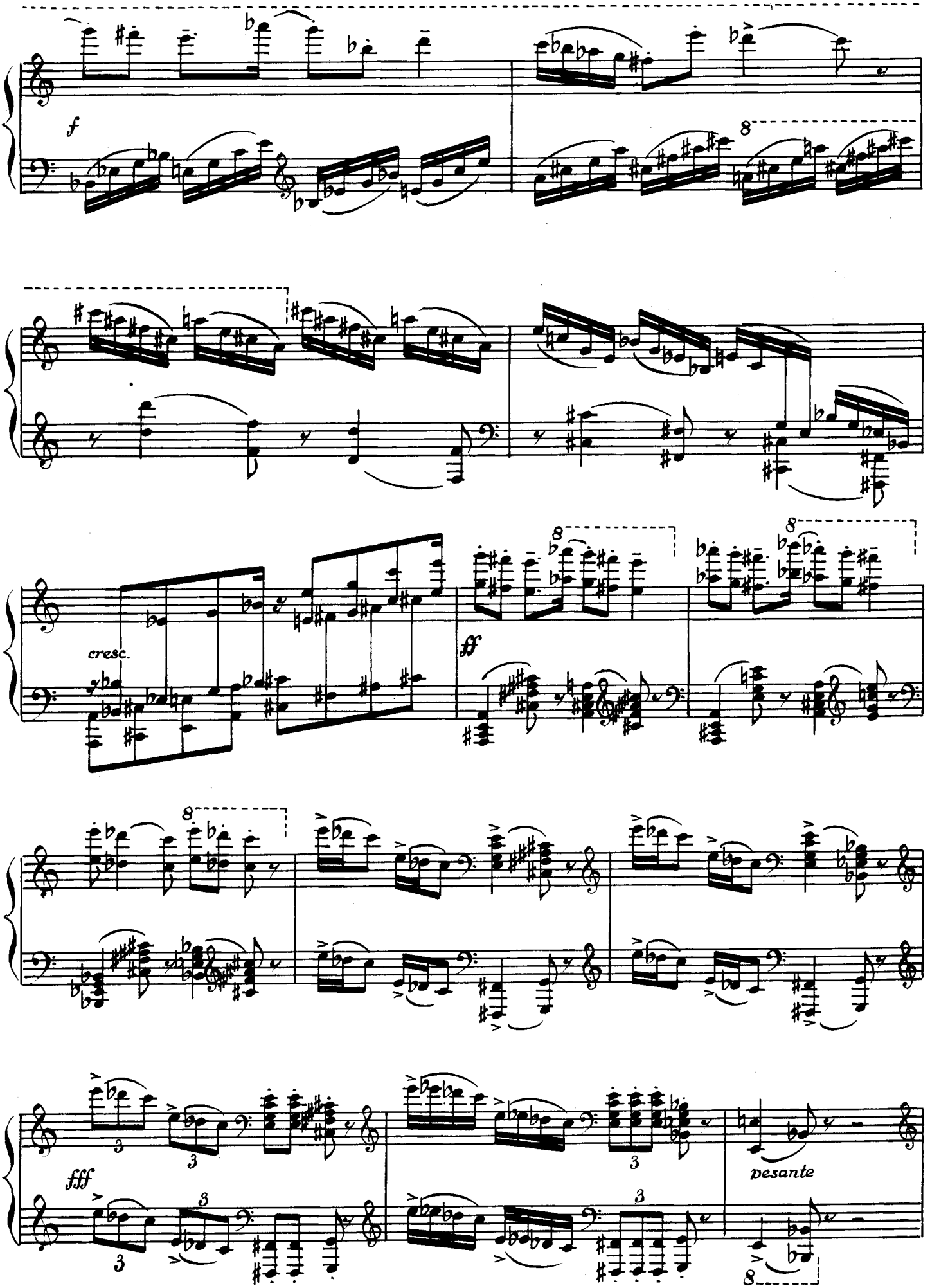
f
8
cresc.
ff
8
8
fff
pesante
8

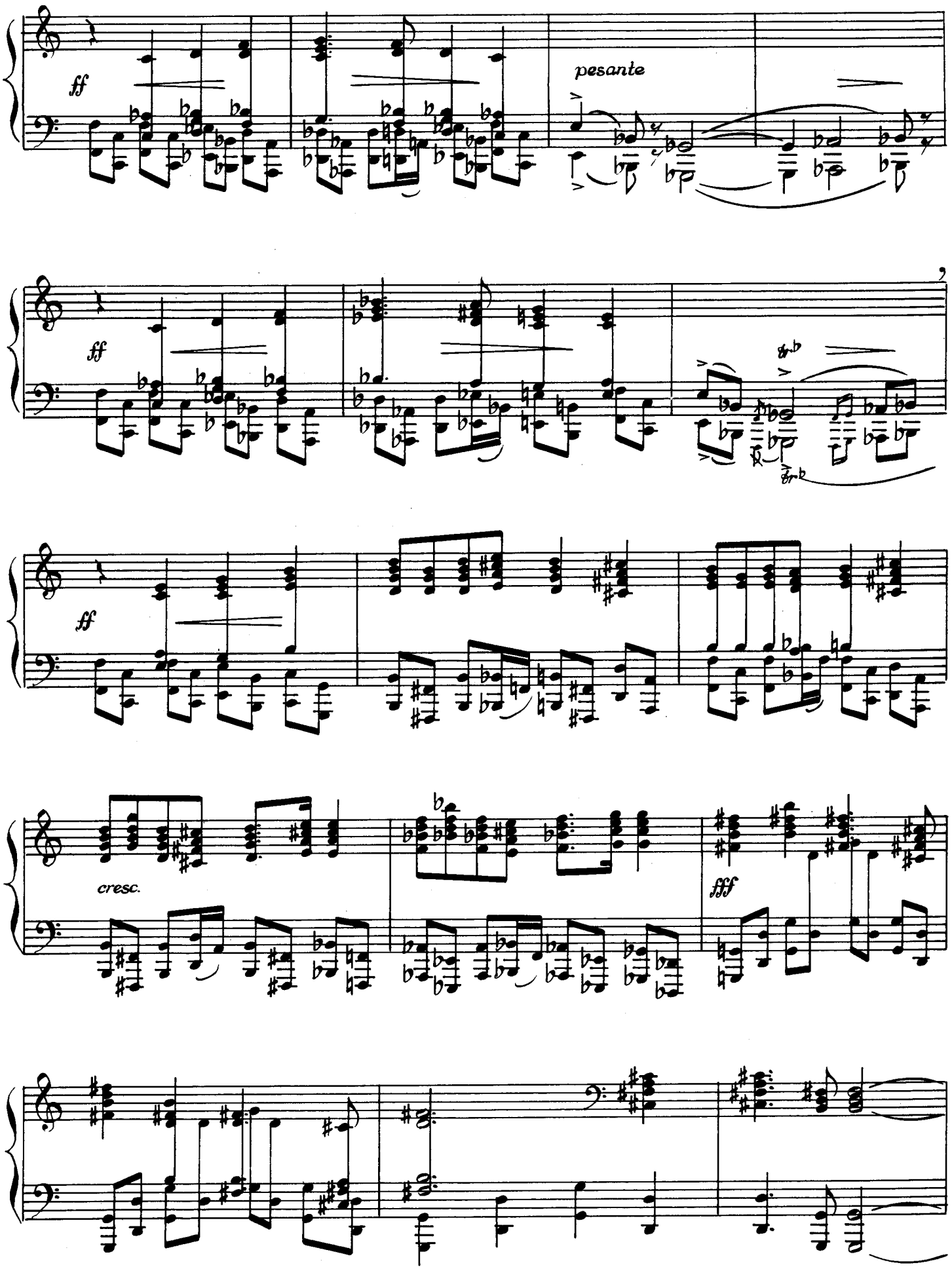
ff
pesante
ff
ff
cresc.
fff

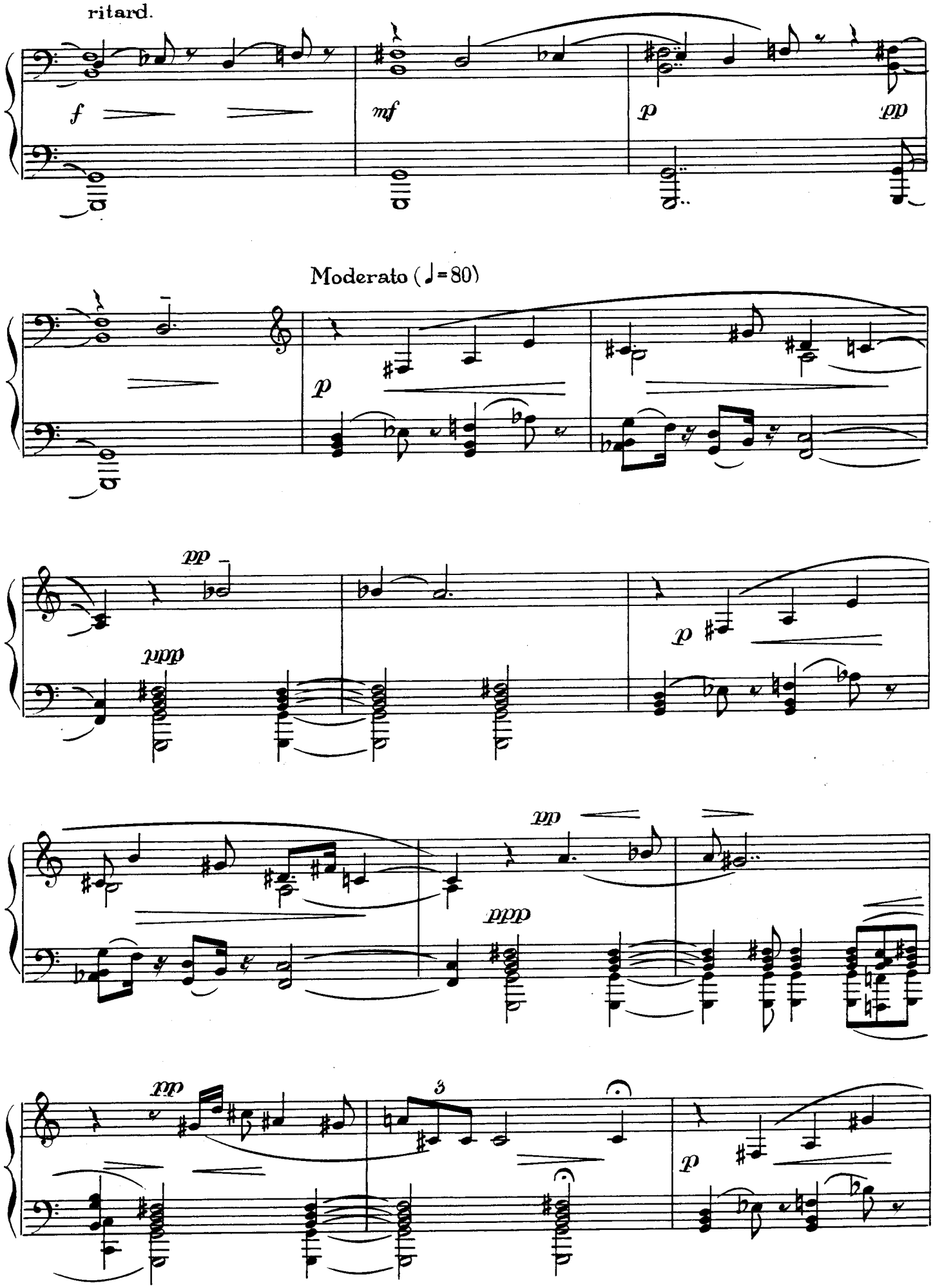
ritard.
f
mf
p
pp
Moderato (♩=80)
p
pp
ppp
p
pp
ppp
pp
3
p

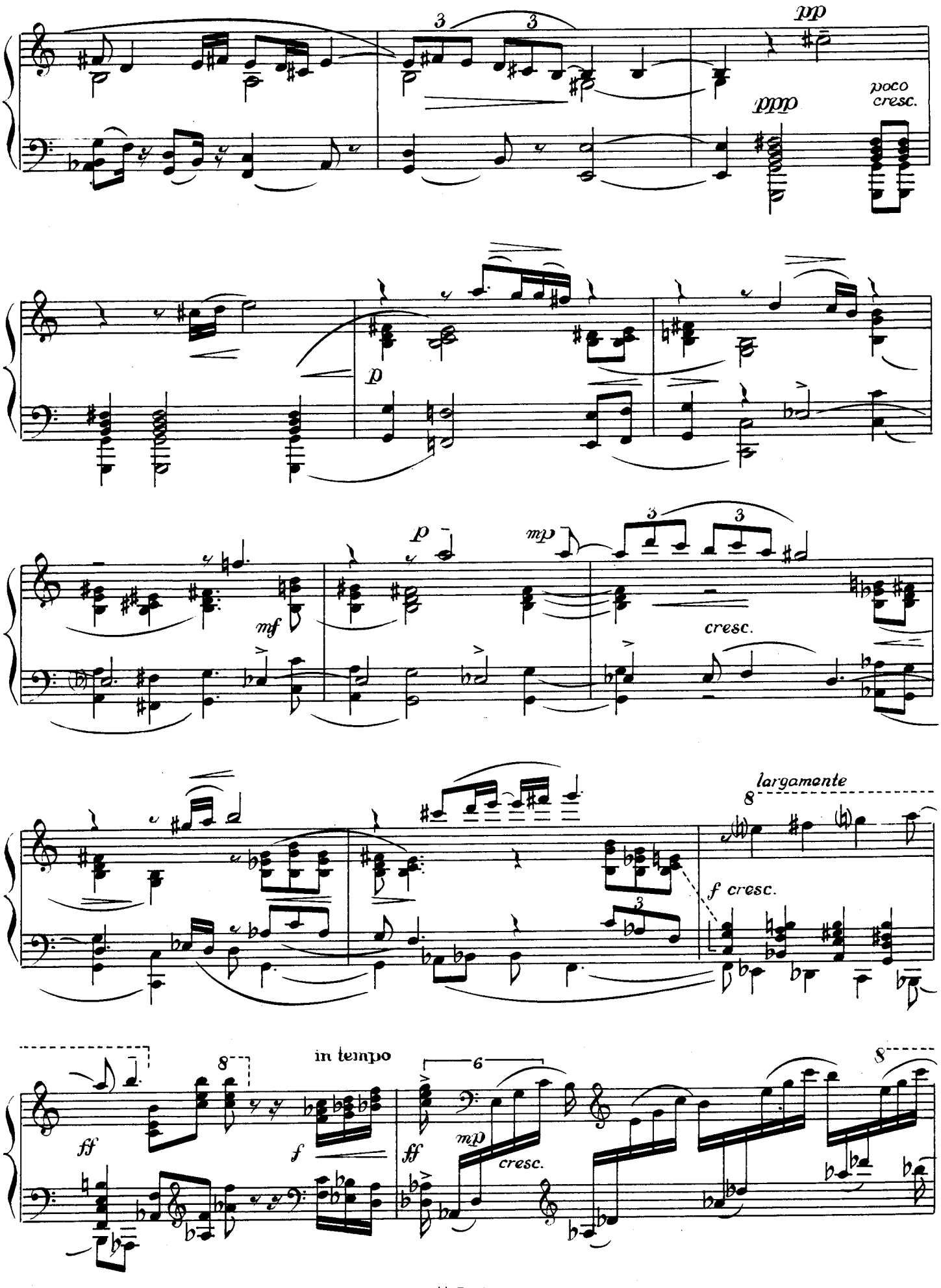
pp
ppp
poco
cresc.
p
mf
p
mp
cresc.
largamente
f cresc.
in tempo
ff
f
ff
mp
cresc.

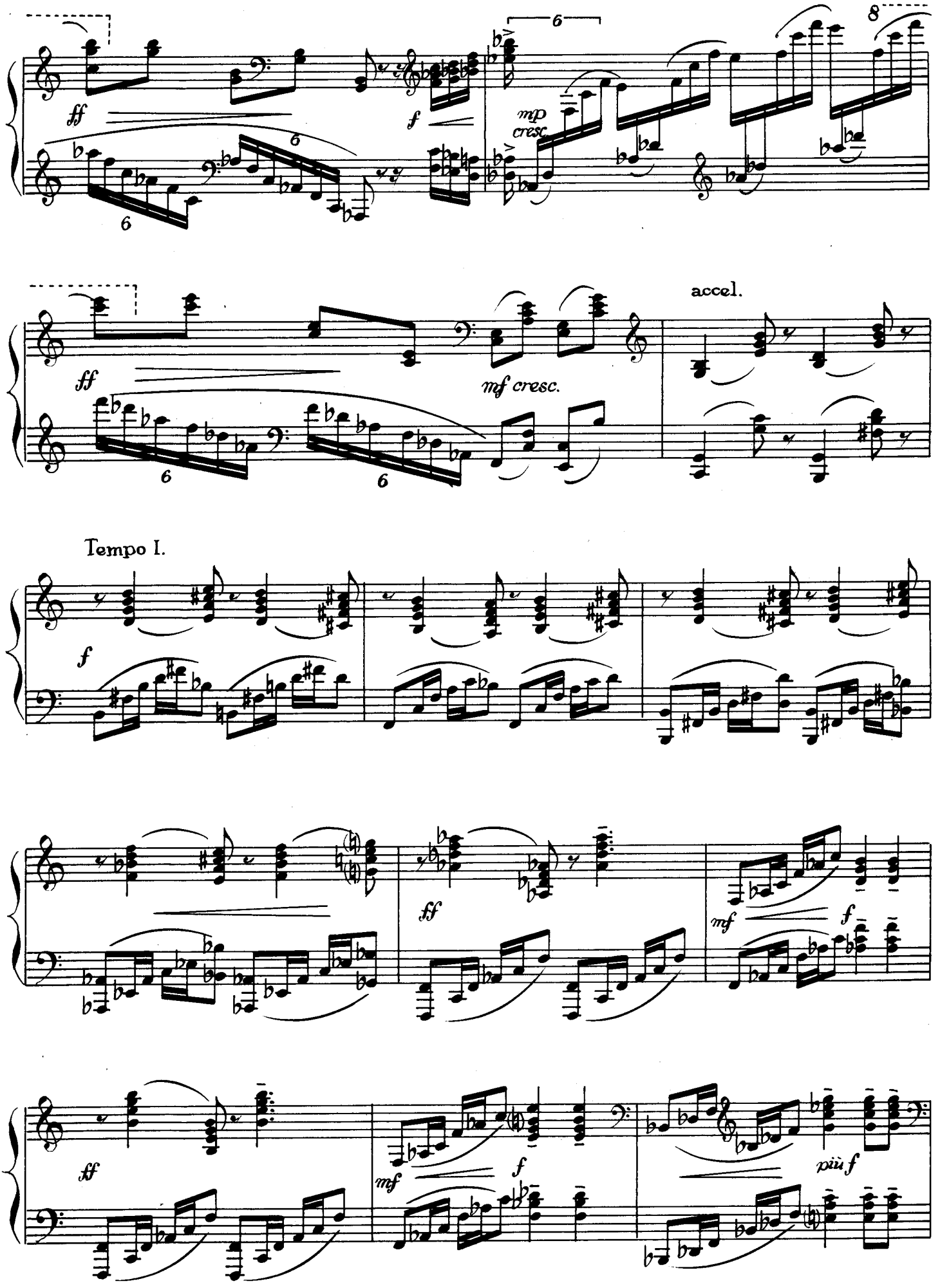
ff
f
mp
cresc.
6
8
ff
mf cresc.
accel.
Tempo I.
f
ff
mf
f
ff
mf
f
più f

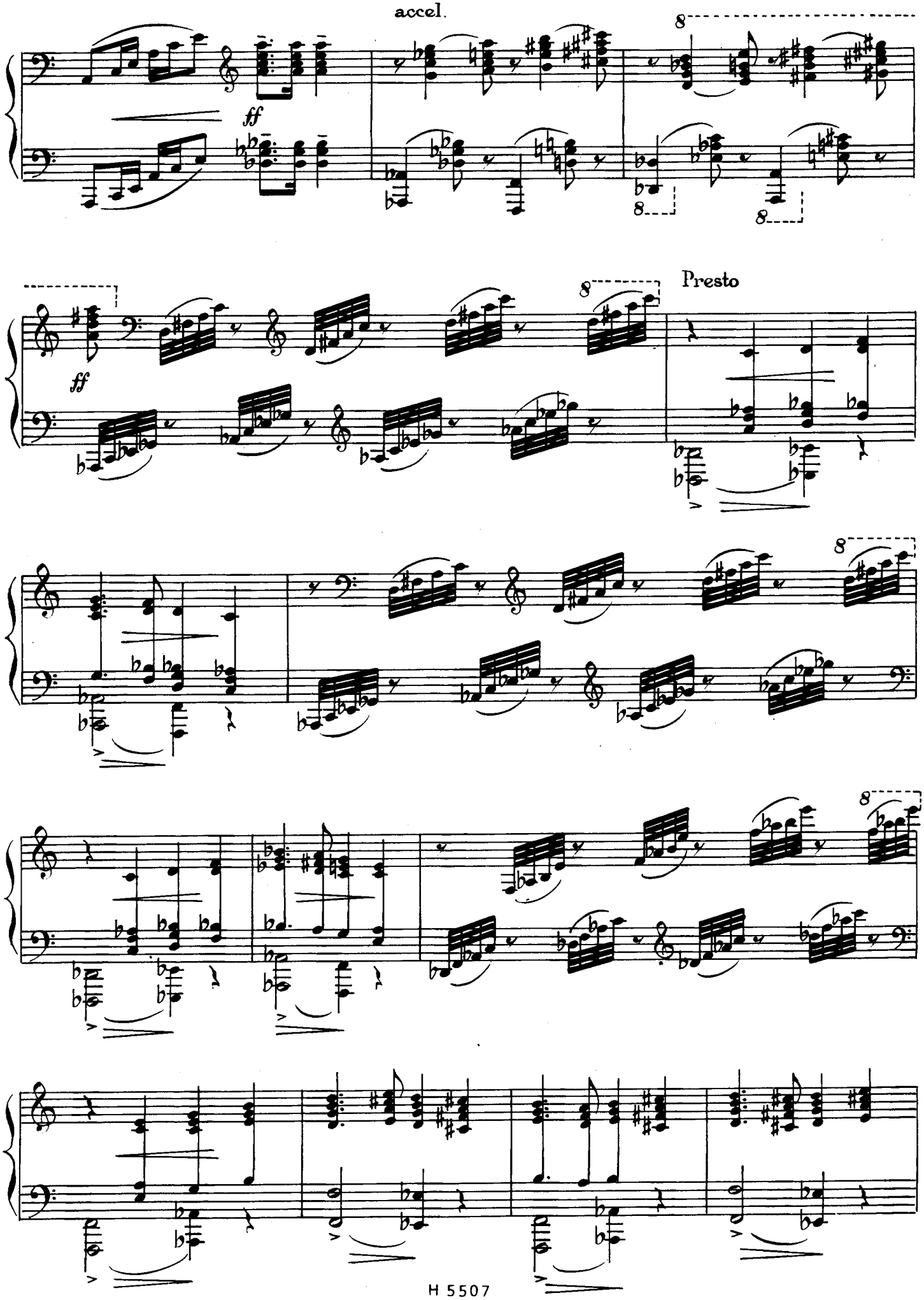
accel.
ff
8
8
8
ff
Presto
8
8
8

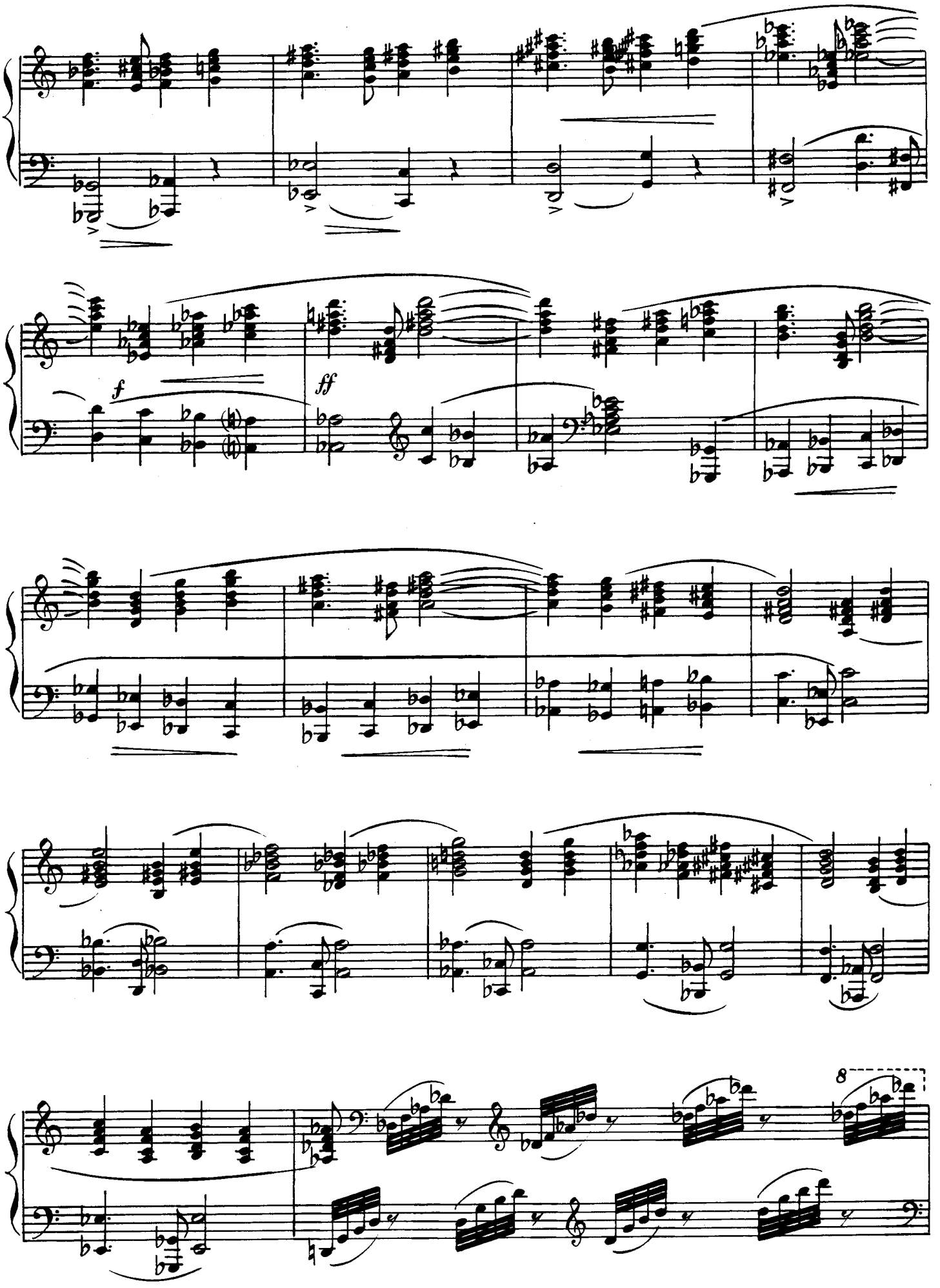
f
ff
8

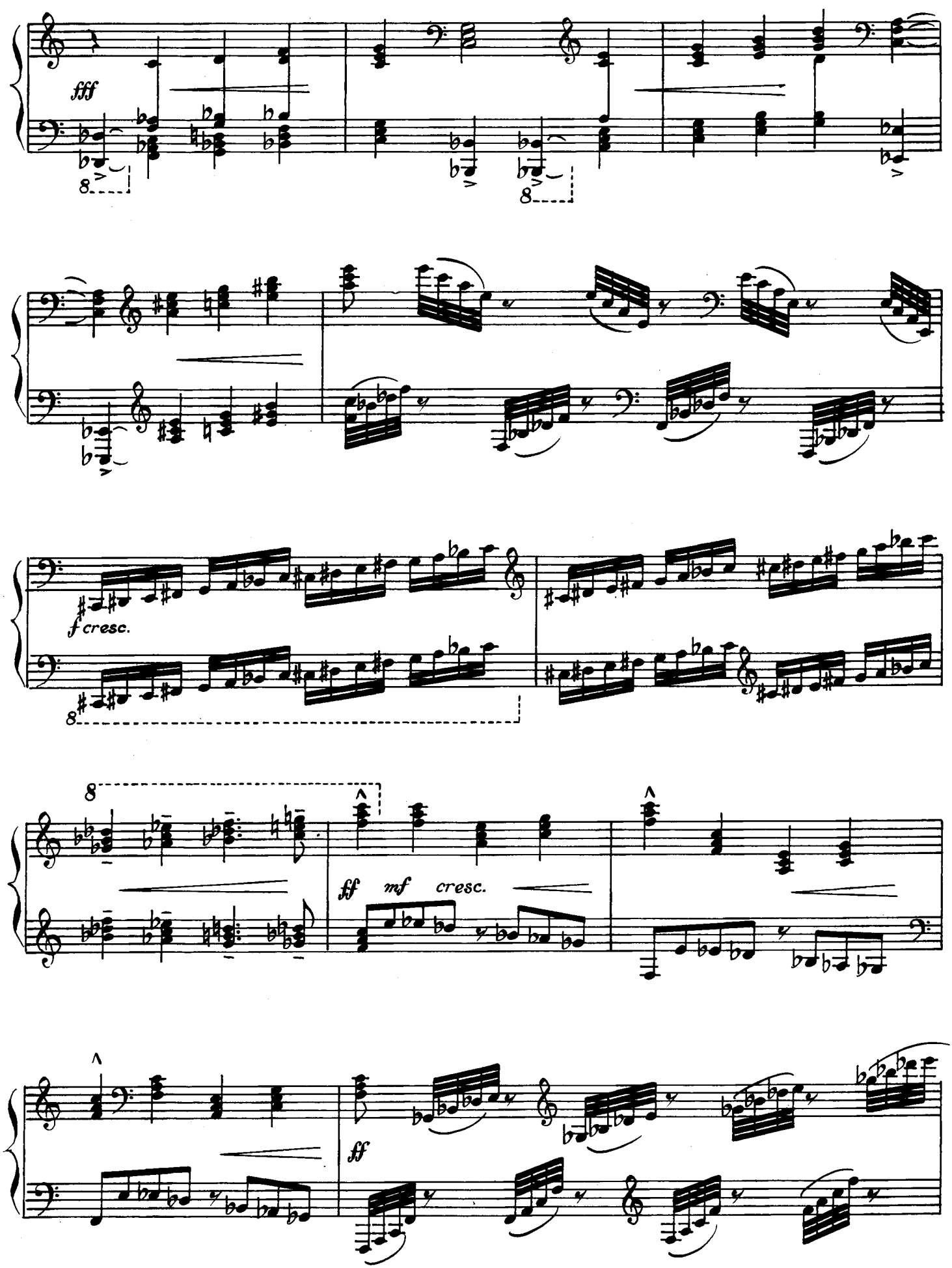
fff
8
8
f cresc.
8
8
ff mf cresc.
ff

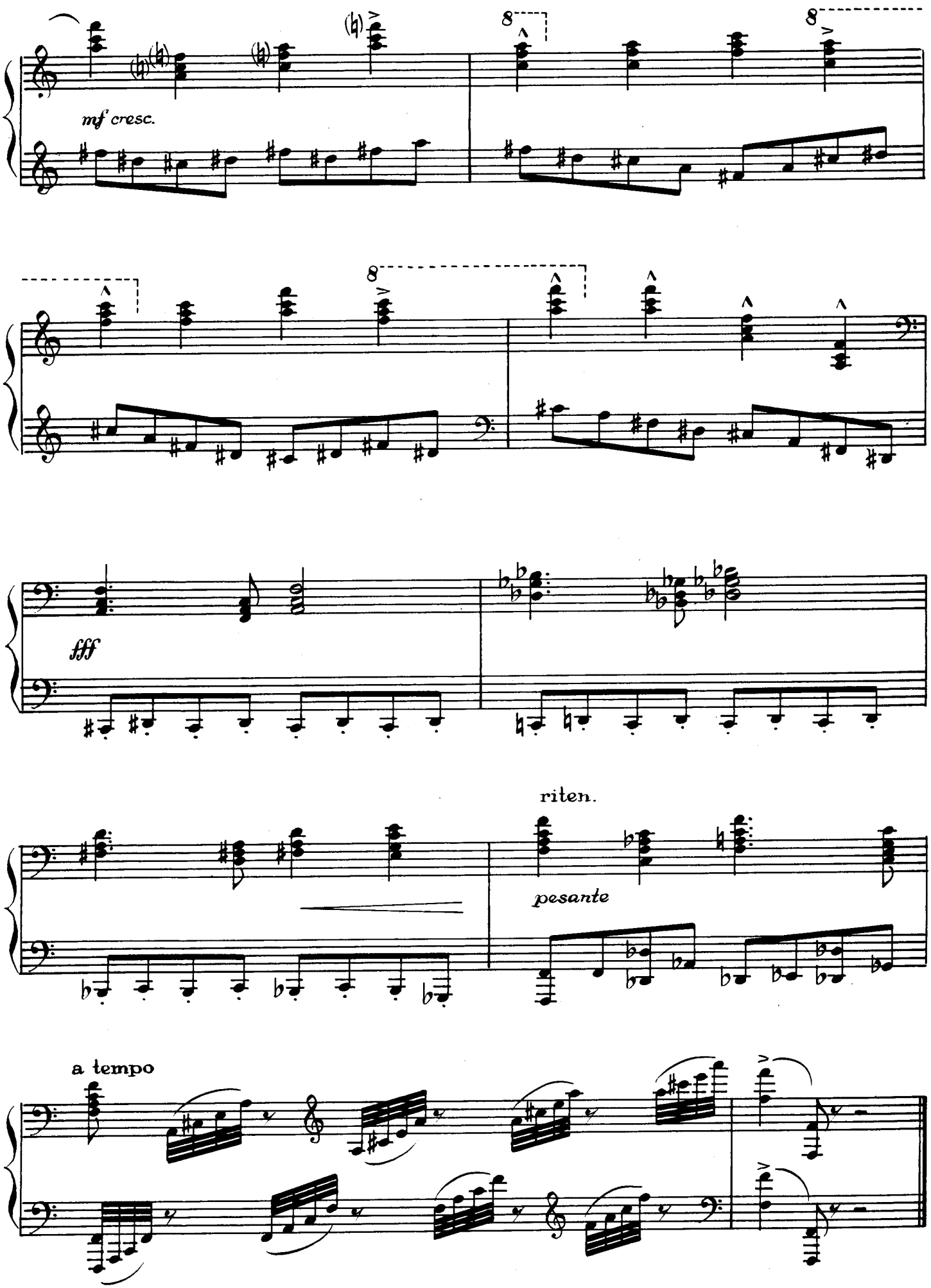
mf cresc.
fff
riten.
pesante
a tempo